

372.1716

๓ 5254

๕.3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ปริญญาโท

ของ

อัญชลี โกพลรัตน์

๕๑ ก.ช. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2536

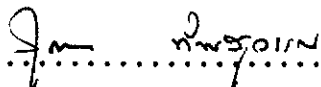
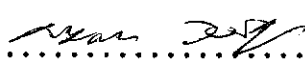
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ ๒๕๓๖

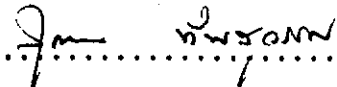
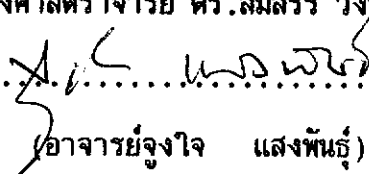
185593

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

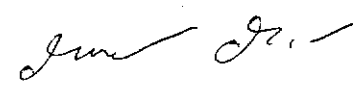
คณะกรรมการควบคุม

.... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัทสุวรรณ)
.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัทสุวรรณ)
.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)
.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จุงใจ แสงพันธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 5 เดือน มีนาคม พ.ศ.2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อ่อนน้อย และ อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุกูล กระจ่าย อาจารย์ครุณี จำปาทอง อาจารย์อำนวย ทองน้อย อาจารย์ชลิตา ศรีทอง และอาจารย์สคนธ์ ศิริพัลลภ ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ทุกจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่มีโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเป็นผู้ประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ คุณวิรัตน์ โกพลรัตน์ ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจจนการศึกษา ค้นคว้าสำเร็จเรียบร้อย คุณคำ และประโยชน์อันพึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระคุณของ คุณตา คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็น ผู้วางรากฐานการศึกษาของผู้วิจัย

อัญชลี โกพลรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	12
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน	16
การบริหารโครงการอาหารกลางวัน	20
ประเภทของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาหารกลางวัน	24
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน	25
ความร่วมมือกับชุมชน	25
การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	26
บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน	27
งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน	29
รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	35
การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	38
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	47

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
	ขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
	การวิเคราะห์ข้อมูล	53
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	74
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	74
	วิธีดำเนินการวิจัย	74
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
	การวิเคราะห์ข้อมูล	76
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
	อภิปรายผลการวิจัย	76
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	81
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	82

บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	90
ประวัติย่อผู้วิจัย	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กระบวนการบริหารการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ...	22
2 ขอบประมาณสนับสนุนการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	23
3 แสดงรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา	49
4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้า โครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวัน ด้านความร่วมมือกับชุมชน	54
5 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้า โครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวัน ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	57
6 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้า โครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวัน ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน	60
7 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้า โครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวัน ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน	62
8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้า โครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวัน ด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	65

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหาร
และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษาเป็นรายด้าน 67
- 10 แสดงรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา
เขตการศึกษา 1 ใช้ร้อยละ และความถี่ตามที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ 68
- 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 71
- 12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 73

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 หน่วยการสอนแบบบูรณาการ	17
2 แสดงการเคลื่อนไหวของงานงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน	40

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การรับประทานอาหารที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน ย่อมส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการสูงทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เดวิดโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ในทางตรงกันข้ามการที่เด็กขาดอาหารมือใดมือหนึ่งหรือได้รับอาหารครบทั้ง 3 มือ แต่เป็นอาหารที่ไม่ดีคุณค่าทางโภชนาการ จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก วัยเด็กสมองมีการเจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 เด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการสมองจะไม่พัฒนาตามปกติ ทำให้เกิดความบกพร่องทางสติปัญญา มีโอกาสพิการทางสมองส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างมาก (สุจินดา ผ่องอักษร. 2534 : 3) /

ศรีสวัสดิ์ วิชัย (2534 : 5) กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาภาคบังคับระบุว่า ในแต่ละปีการศึกษา มีเด็กในระดับประถมศึกษา และระดับอนุบาลเข้าเรียนทั่วประเทศประมาณ 5 ล้านคนเศษ หรือประมาณร้อยละ 85 เด็กทั้งหมดกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งในเมืองและชนบท จำนวนเด็กเหล่านี้มีอยู่ถึงร้อยละ 30.99 ที่มีความขาดแคลนทุกด้าน โดยเฉพาะการขาดแคลน "อาหาร" เป็นเรื่องสำคัญที่สุดเพราะ "กองทัพเดินด้วยท้อง" อาหารทำให้ร่างกายแข็งแรงสุขภาพอนามัยและสติปัญญาดี

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการป้องกันช่วยลดภาวะทุพโภชนาการแก่เด็กวัยเรียน โดยการจัดโครงการอาหารกลางวัน เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับประทานอาหารกลางวันถูกสัดส่วนถึง 1 ใน 3 ของความต้องการอาหารของร่างกายเด็กใน 1 วัน (อารี วัลยะเสวี. 2525 : 93) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2530 - 2534) มุ่งเน้นด้านคุณภาพของการศึกษา และคุณภาพของชีวิต จึงได้กำหนดให้จัดโครงการอาหาร

กลางวันขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียน โดยใช้ชื่อว่า "โครงการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน" สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่า และเพียงพอับความต้องการของร่างกาย ก่อนวันที่ 30 ธันวาคม 2530 เด็กประถมศึกษาจะมีอาหารกลางวันรับประทาน ตามคำขวัญที่ว่า "ฉลอง 60 พรรษามหาราชา เด็กประถมศึกษาไม่หิวไทย" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 125)

สำหรับโครงการอาหารกลางวันปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจ จากการประชุมสัมมนา เรื่อง "ก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย" ของสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 20 - 21 พฤษภาคม 2534 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานเอกชน มีโครงการต่าง ๆ คือ

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มทำการทดลองในโรงเรียนชาวเขา 3 โรงเรียน ที่ไกลจากการคมนาคม อยู่ในความรับผิดชอบของ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2532 ปัจจุบันมีโรงเรียนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน รวมทั้งสิ้น 160 โรงเรียน กระจายอยู่ใน 35 จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ (กิตติ ชันธมิตร. 2534 : 1) ส่วนโครงการอาหารกลางวันที่สนับสนุนโดยมูลนิธิ เพื่อการพัฒนาเด็ก เป็นโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กวัยเรียน ชื่อโครงการค่านองผู้หิวไทย โครงการนี้ตั้งขึ้นในปี 2522 โดยความร่วมมือของบุคคลหลายกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาเด็กขาดสารอาหารในชนบทในปี 2525 โครงการอาหารกลางวันที่สนับสนุนโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กรวมตัวกับโครงการส่งเสริมสื่อมวลชน เพื่อเด็กและศูนย์ช่วยเหลือแรงงานเด็ก จัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (เข็มพร วิรุณราพันธ์. 2534 : 1)

ศิริพร ยงพานิชกุล (2534 : 1) กล่าวว่า โครงการอาหารกลางวันที่ดำเนินโดยองค์การ Catholic Relief Services (ซี. อาร์. เอส.) ดำเนินงานในจังหวัดหนองคาย ด้านการพัฒนาชนบท ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 เพื่อป้องกันภาวะการขาดสารอาหารในเด็ก

ประถมศึกษา ได้รับความช่วยเหลือจาก องค์การยูนิเซฟ (USAID) ประเทศสหรัฐอเมริกา สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดลและคณะเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่ง ทั้ง 3 หน่วยงานได้ให้ความช่วยเหลือ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย เป็นโครงการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ได้ผล โดยคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการอาหารกลางวัน ส่วนรูปแบบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีหลายรูปแบบ ชุมชนควรมีส่วนช่วยให้โรงเรียนพึ่งตนเอง ตลอดจนประสานโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทยเข้ากับโครงการอื่น ๆ มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว และมุ่งถึงความมั่นคงของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย (สายสุรี จุติกุล. 2534 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 14) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ดังนี้

1. เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง
2. เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่า และปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย
3. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน
4. เพื่อสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร
5. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการศึกษแก่ชุมชน และนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน

โรงเรียนดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในลักษณะเป็นกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ (กพอ.) จัดอาหารกลางวันจำหน่ายในราคาถูก หรือจัดให้เปล่าสำหรับเด็กขาดแคลน สนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเกษตร เพื่อนำผลผลิตหรือ

รายได้มาสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยจัดทำอาหารเองเพื่อลดต้นทุนอาหาร / สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณเป็นเงินทุนหมุนเวียน ตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 ตั้งแต่ พ.ศ. 2530 - 2534 เป็นเงิน 238,355,500 บาท โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออาหารกลางวันเป็นที่น่าพอใจยังมีโรงเรียนบางส่วนไม่สามารถดำเนินการนี้ได้ต่อเนื่อง เพราะสภาพธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยประกอบกับความยากจนของผู้ปกครอง จึงต้องจัดอาหารกลางวันแก่นักเรียนแบบให้เปล่า ทำให้เงินทุนหมดลงอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจำเป็นต้องรับภาระช่วยเหลือโรงเรียน (สุรรัตน์ ต.สุวรรณ. 2534 : 6)

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ต้องใช้เวลา เงิน วัสดุ ความร่วมมือกับชุมชน และบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 2) พบว่า ปัญหาเกิดจากผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่รับบทบาทหน้าที่ ขอบข่ายของงานที่ปฏิบัติบริหารงานไม่ตามนโยบายหลักการที่วางไว้ขาดความรู้ด้านการบริหาร

รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 25) ดำเนินการอยู่เน้นการดำเนินงานเชิงคุณภาพ และกำหนดรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบที่ให้นักเรียนนำอาหารจากบ้านแล้วทางโรงเรียนจัดหาอาหารคาวหรืออาหารหวานเพิ่มเติม เพื่อนักเรียนได้รับประทานอาหารครบ
2. รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบอาหารที่ประกอบเสร็จภายในหนึ่งจาน เช่น ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า ข้าวผัด ข้าวราดแกง ข้าวคลุกกะปิ ฯลฯ
3. รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันสมบูรณ์ที่สุด ประกอบด้วย ข้าว กับข้าว และขนมหวาน หรือผลไม้ ส่วนใหญ่จะจัดในโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล เช่น โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
4. รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารที่มีมากกว่า 1 รูปแบบ ในเวลา

1 สัปดาห์

ส่วนการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันซึ่งประกอบไปด้วย การนิเทศติดตาม ประเมินผล และการรายงานผล ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 76 - 77) ได้ชี้แจงไว้ว่า /การดำเนินการกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ประถมศึกษาจำเป็นต้องมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ และประสานต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ อันจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไข ปรับปรุง แนะนำ สนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ซึ่ง วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์ (2528 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า การที่โครงการอาหารกลางวันไม่ประสบผลสำเร็จนั้น มีปัญหาด้านเงินทุนในการดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ระเบียบการเงินไม่คล่องตัว ประมาณร้อยละ 55 นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการบริหาร คือ ครูอาจารย์และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ขาดแรงจูงใจและการสนับสนุนอย่างจริงจังจากหน่วยเหนือ ส่วนด้านบุคลากร (ประยงค์ จินดาวงศ์. 2534 : 6) ชี้ให้เห็นว่าขาดการกระตุ้นและตัวอย่างที่ดี บุคลากรไม่ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็น ปัญหาในด้านการวางแผน การประเมินผลด้านสภาพปัญหาทั้งภาวะโภชนาการและสภาพเศรษฐกิจ/

สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (2534 : 1) ได้ให้ข้อมูลว่า ถึงแม้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาจะได้จัดดำเนินการโครงการอาหารกลางวันมาถึง 11 ปี (2525 - 2535) ยังมีนักเรียนประมาณ 34.5 ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารกลางวัน เพื่อให้การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาได้พัฒนาบูรณาการให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวันเพื่อจัดลำดับคุณภาพ แบ่งเป็น 4 ระดับ โดยให้โรงเรียนส่งเข้าประกวดโครงการอาหารกลางวัน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 76)

จากผลการรายงานแผ้วระวังภาวะการเจริญเติบโตนักเรียน อายุ 5 - 14 ปี พบว่าโรงเรียนยังมีปัญหาเรื่องภาวะทุพโภชนาการของเด็ก วัย 5 - 14 ปี แสดงว่า โครงการอาหารกลางวันที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนนั้น ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ยังมีเด็กนักเรียน 1 ใน 5 คน มีภาวะโภชนาการระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และนักเรียน 1 ใน 3 ไม่ได้รับประทาน

อาหารกลางวันอย่างสม่ำเสมอ และเพียงพอ มีโรงเรียนเพียงครึ่งหนึ่งที่สามารถจัดอาหารกลางวันได้ครบ 5 วันต่อสัปดาห์ (สรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่อง "ก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย". 2534 : 1).

การจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 มีจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร จำนวนโรงเรียนทั้งหมดในเขตการศึกษา 1 มี 971 โรงเรียน ปัญหาที่พบจากรายงานแผนะวังภาวะการเจริญเติบโต นักเรียนอายุ 5 - 14 ปี ครั้งที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2533 ของฝ่ายส่งเสริมวิชาการ กองอนามัยโรงเรียน กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2533 : ไม่มีเลขหน้า) พบว่าภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ของจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 คือ นครปฐม ร้อยละ 8.4 นนทบุรี ร้อยละ 10.8 ปทุมธานี ร้อยละ 11.0 สมุทรปราการ ร้อยละ 6.1 และสมุทรสาคร ร้อยละ 11.0

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาหารกลางวัน ด้านบุคลากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ คือ การบริหารงานการเงินโครงการอาหารกลางวัน การเบิกจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน และการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 มากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันตามความคิดเห็นของผู้บริหารและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ให้มีประสิทธิภาพตลอดจนเป็นแนวทางเสนอต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียนประถมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 รวม 6 ด้าน คือ

- 1.1 ความร่วมมือกับชุมชน
- 1.2 การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
- 1.3 บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน
- 1.4 งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน
- 1.5 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน
- 1.6 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 1,942 คน จำแนกเป็น

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 971 คน

2.1.2 หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 971 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประชากร เป็นข้าราชการครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 644 คน โดยได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้จังหวัดเป็นชั้น (Strata) ตามตารางของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) จำแนกเป็น

2.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 322 คน

2.2.2 หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 322 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวเกณฑ์ (Criteria) ได้แก่ ผลการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน

3.2 ตัวพยากรณ์ (Predictor) ได้แก่

3.2.1 ความร่วมมือกับชุมชน

3.2.2 การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

3.2.3 บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน

3.2.4 งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน

3.2.5 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

3.2.6 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การที่ผู้บริหารระดับต่าง ๆ จะต้องดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ตามขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด เพื่อแก้ปัญหาทุพโภชนาการของนักเรียนประถมศึกษา และสามารถ

ให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าเพียงพอกับความต้องการของร่างกายทั้งปริมาณ และคุณภาพ

2. ผลการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา โดยพัฒนาตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในที่นี้จะศึกษา

3.1 ความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า บริษัท และห้างร้าน ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.2 การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้ทราบปัญหาและความต้องการ เพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์

3.3 บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ข้าราชการครู ที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย

3.3.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

3.3.2 หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 โรงเรียนแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน

3.4 งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง เงินที่นำมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรให้กับโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ เงินงบประมาณ เงินบริจาค และเงินรายได้

3.5 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน หมายถึง วิธีดำเนินการจัดอาหารกลางวัน

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดขึ้น คือ รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารชุด และรูปแบบประสม

3.6 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินโครงการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินผลประกอบด้วย การนิเทศ ติดตามผล และรายงานผล ซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการ คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อติดตามให้คำแนะนำ สร้างขวัญ กำลังใจในการทำงาน ต่อโรงเรียนประถมศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 และจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยมีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง หน่วยงานบริหารการประถมศึกษา ระดับจังหวัด เขตการศึกษา 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีฐานะเทียบเท่ากองและมีอำนาจหน้าที่ภายในจังหวัด

6. เขตการศึกษา 1 หมายถึง พื้นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน
3. การบริหารโครงการอาหารกลางวัน
4. ประเภทของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาหารกลางวัน
5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.1 ความร่วมมือกับชุมชน
 - 5.2 การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.3 บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 5.3.2 หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.4 งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.4.1 การบริหารงานการเงินโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.4.2 การเบิกจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน
 - 5.5 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน
 - 5.6 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

การจัดอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15 - 18) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล

ขั้นตอนเบื้องต้น ของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งโรงเรียนต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อม เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อมูลที่โรงเรียนต้องศึกษาสำรวจ มีดังนี้

1.1 บุคลากรที่จะให้ความช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ครู นักเรียน ภารโรง ผู้ปกครอง กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอมสาว กลุ่มยุวเกษตร พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน สัตวแพทย์อำเภอ เจ้าหน้าที่กรมประมง เป็นต้น

1.2 งบประมาณในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนต้องคำนวณงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยพิจารณาว่าจะซื้อวัสดุเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องใช้ที่จำเป็น เป็นงบประมาณเท่าไร และวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) ที่ใช้รวมเป็นงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งได้จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

1.2.1 งบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดสรรให้

1.2.2 งบประมาณ พัฒนาชนบทตามโครงการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.2.3 มูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิอายิโนะโมะโต๊ะ มูลนิธิไทยรัฐ มูลนิธิจอห์น เอฟ. เคนเนดี และองค์การยูนิเซฟ เป็นต้น

1.2.4 ผู้บริจาค จากผู้มีจิตศรัทธา บริษัท ห้างร้าน สมาคมและชมรมต่าง ๆ เป็นต้น

1.2.5 โรงเรียนจัดหาเอง โดยการจัดงานชุมนุมศิษย์เก่า การจัดงาน

ประจำปี การจัดงานวันเปิดภาคเรียน เป็นต้น

1.3 วัสดุอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องมือที่ใช้เป็นประจำ ซึ่งโรงเรียนต้องสำรวจวัสดุเหล่านี้ที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว และส่วนที่โรงเรียนต้องการซื้อเพิ่มเพื่อใช้เตรียมผลผลิตการประกอบและปรุงอาหาร

1.4 สถานที่ที่จะประกอบอาหาร ที่สำหรับให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนบริเวณที่จะทำการเกษตร เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

1.5 จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารเช้า จำแนกเป็นนักเรียนที่นำอาหารมาจากบ้าน ชื่อจากบริการของโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนควรได้รับความช่วยเหลือ

1.6 แหล่งผลิตและสถานที่ที่จะซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร

2. แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน

เมื่อโรงเรียนดำเนินการศึกษา และสำรวจข้อมูลเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้การจัดทำอาหารกลางวันได้ผลตามความมุ่งหมาย โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ ให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

2.1 หัวหน้าสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
2.2 ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา	รองประธานกรรมการ
3.2 ผู้นำท้องถิ่น	กรรมการ
3.4 กรรมการศึกษา	กรรมการ
3.5 ตัวแทนผู้ปกครอง	กรรมการ
3.6 มุสโหใจอื่น ๆ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนเห็นสมควร	กรรมการ
3.7 ครูผู้สอนโภชนาการเกษตร พลศึกษา การเงิน	กรรมการ
3.8 ครูหัวหน้าโครงการ	กรรมการและเลขานุการ

3. ประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการ

เมื่อโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันแล้ว ประธานควรนัดประชุมกรรมการเพื่อพิจารณาวางแผน โดยเฉพาะในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งควรจะให้ที่ประชุม

ร่วมกันพิจารณาและรับทราบ ดังนี้

3.1 ชี้แจงนโยบายและจุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวัน

3.2 เสนอรูปแบบและวิธีดำเนินการที่โรงเรียนสามารถจัดได้ โดยการจัดทำ กำหนดการสอน และแผนการสอนย่อย บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3 ชี้แจงการควบคุมเกี่ยวกับการเงิน

3.4 กำหนดแนวทางในการประเมินผล

3.5 เรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาเฉพาะแต่ละท้องถิ่น

4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

ชี้แจงให้ทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวันจุดมุ่งหมาย และขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุน วัสดุการครัว วัสดุการเกษตร วัตถุดิบ และแรงงานในการประกอบอาหารกลางวัน เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันดำเนิน ไปด้วยความราบรื่น บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5. การดำเนินงานตามโครงการ

การดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องคำนึง ถึงขั้นตอนของกิจกรรมตามลำดับ คือ การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบ อาหาร การรับประทานอาหาร การเก็บและล้าง การจัดการ และการถนอมอาหาร โดย ศึกษาสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น และแผนการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ (แขนง งานบ้านและงานเกษตร) ชั้น ป.3 - ป.6 เพื่อบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อ อาหารกลางวัน และการดำเนินงานโครงการตามลำดับ ซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

5.1 การเตรียมผลผลิตการเกษตร โดยวางแผนให้นักเรียนแต่ละชั้นปลูกพืชที่มี อายุการเจริญเติบโตต่างกัน เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้ในโครงการอาหารกลางวันตลอดปี

5.2 การเตรียมสถานที่ ได้แก่ โรงอาหาร ห้องครัว ที่นั่งรับประทานอาหารที่ จ่ายอาหาร อุปกรณ์และเครื่องใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ โรงเรียนควรจัดเตรียมให้พร้อมก่อนการ ดำเนินงานตามโครงการ

5.3 การสำรวจปริมาณผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียนที่จะรับประทานอาหารเป็นรายเดือน รายวัน เพื่อจะได้จัดเตรียมอาหารได้เพียงพอกับความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละวัน

5.4 การกำหนดรายการอาหารประจำวัน ควรคำนึงถึงวัตถุดิบที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนเป็นลำดับแรก

5.5 การเตรียมวัตถุดิบ ครูและนักเรียนเลือกซื้ออาหารที่มีราคาถูก แต่ให้คุณค่าทางโภชนาการสูง ตามประมาณการเพื่อการนำมาประกอบอาหาร และจัดทำบัญชีรับ - จ่ายด้วยความซื่อสัตย์

5.6 การปฏิบัติจริง โรงเรียนควรจัดการการสอนในช่วงก่อนพักกลางวัน ให้นักเรียนตั้งแต่ชั้น ป. 3 - ป. 6 ได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับเตรียมอาหาร ประกอบอาหาร ดูแลการรับประทานอาหาร เก็บและล้าง และการจัดการ โดยหมุนเวียนสลับหน้าที่กันไปในแต่ละครั้ง

5.7 การบริการอาหาร โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่มาก ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากไม่สะดวกแก่การให้และการรับบริการ ควรทยอยให้นักเรียนมารับบริการอย่างมีระเบียบ เพื่อสะดวกต่อการควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึง

5.8 การทำความสะอาดสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากการประกอบอาหารและรับประทานอาหารแล้ว นักเรียนต้องเก็บกวาด เช็ดถูสถานที่รับประทานอาหารให้สะอาดเรียบร้อย เพื่อให้มีช่วงอายุการใช้งานได้ยาวนาน ตลอดจนการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน

5.9 การเงิน และการจัดทำบัญชี เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน

6. การประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการ โรงเรียนควรประเมินผล ดังนี้

6.1 โรงเรียนสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออาหารกลางวันได้หรือไม่ มีปัญหาอย่างไร

6.2 นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันครบทุกคนหรือไม่

6.3 การเจริญเติบโตของนักเรียน มีพัฒนาการดีขึ้นหรือไม่

6.4 นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารหรือไม่

6.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน

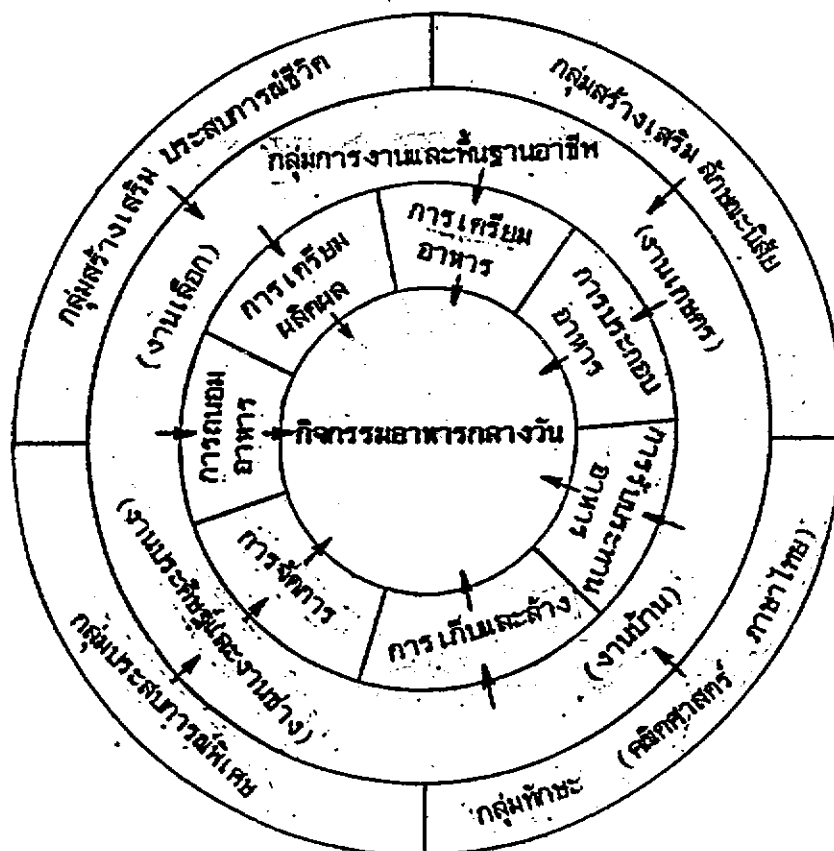
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน เป็นการทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียน ซึ่งได้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป สามารถนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่า นำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (สุจินดา ผ่องอักษร, 2534 : 24)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน ดังนี้

1. อธิบายแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวันได้
2. อธิบายวิธีบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจากกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง
3. จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ โดยมีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลางขึ้นใช้ในโรงเรียน
4. สามารถกำหนดการสอน เพื่อให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมแขนงงานบ้าน เพื่อได้ผลผลิตเป็นอาหารกลางวัน โดยถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของการเรียนรู้การสอน

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ได้กำหนดโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรเป็นกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ คือ กลุ่ม ทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มประสบการณ์พิเศษ และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ กิจกรรมในโครงการอาหารกลางวัน เป็นส่วนหนึ่งของงานในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เรื่องงานเกษตร งานบ้าน ได้หาแนวทางบูรณาการกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันให้มากที่สุด โดยมีกลุ่มการทำงานพื้นฐาน

อาชีพเป็นแกนกลาง เพื่อนักเรียนมีความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
การจัดแบบนี้เรียกว่า "หน่วยการสอนแบบบูรณาการ" ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 หน่วยการสอนแบบบูรณาการ

จากภาพประกอบ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอาหารกลางวัน ประกอบด้วยกระบวนการ
การเตรียม ผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การ
เก็บและล้าง การจัดการ การถนอมอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของกลุ่มการ

งานพื้นฐานอาชีพ และประสานสัมพันธ์กับกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อให้เกิดผลดี โดยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง และโรงเรียนมีผลิตผลที่สามารถนำมาประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานอย่างเพียงพอ การดำเนินงานควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมผลผลิต เป็นขั้นตอนที่ทำให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบ ที่จะนำไปประกอบอาหารในขั้นตอนนี้ มีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

- กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอน เกี่ยวกับการอภิปรายบันทึกรายงาน ในเรื่องการปลูกพืช
- กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้ในเรื่องรูปทรงเรขาคณิต การวัดมาตราต่าง ๆ และการคำนวณพื้นที่ เป็นต้น
- กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ ในเรื่องการเจริญเติบโตของพืช การขยาย และแพร่พันธุ์พืช เพื่อเตรียมนำไปปลูกในแปลง เป็นต้น
- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ฝึกนิสัยให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ความอดทนและการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การเตรียมอาหาร เป็นขั้นตอนในการเตรียมรายการอาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าอาหารตามหลักโภชนาการ และเลือกเตรียมส่วนประกอบให้เหมาะกับจำนวนสมาชิก รวมทั้งการจัดเตรียมภาชนะและสถานที่ เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ซึ่งขั้นตอนนี้มีกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

- กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้ในเรื่องการชั่ง ตวง วัด ทำบัญชี เป็นต้น
- กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนในทักษะการเขียน และการจดบันทึก เป็นต้น

- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ฝึกนิสัยให้มีความซื่อสัตย์ ความอดทน การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประกอบอาหาร เป็นขั้นตอนในการประกอบอาหาร ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์ ๗ อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

- กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ การประกอบอาหาร โดยคำนึงถึงความ สะอาด ความปลอดภัย และคุณค่าอาหาร เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การรับประทานอาหาร เป็นขั้นตอนในการฝึกความมีระเบียบในการเข้าแถว มารยาทการรับประทานอาหาร การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร สุขนิสัยก่อน - หลัง รับประทานอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ขั้นที่ 5 การเก็บและล้าง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนในการทำ ความสะอาด สถานที่ ภาชนะ ความมีระเบียบ เป็นต้น เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนในการจัดการ แบ่งกลุ่ม แบ่งงาน ความรับผิดชอบ ความสามัคคี เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การจัดการ ขั้นตอนนี้เป็น การนำความรู้จากกิจกรรมสหกรณ์ ในเรื่องการซื้อ การขาย การลงบัญชี การคิดต้นทุนกำไร และการแบ่งงานรับผิดชอบ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นแกนกลางและนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

- กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ใช้ความรู้ในเรื่องการเพาะปลูก เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต การเลี้ยงสัตว์ และนำเข้าสู่กิจกรรมสหกรณ์ เป็นต้น

- กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการคำนวณ การคิดต้นทุน การขาย การปันผล

ขั้นที่ 7 การถนอมอาหาร เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่การประกอบอาหาร การเก็บและ

ล่าง กิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

- กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมี และสารละลายความร้อน เป็นต้น

- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้ความรู้เรื่องความประณีต และศิลปปฏิบัติ เป็นต้น

- กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการชั่ง ตวง คำนวณต้นทุน ราคาจำหน่าย เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละชั้น ดังที่ได้กล่าวมานี้สอดคล้องกันทุกชั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 31 - 37)

การบริหารโครงการอาหารกลางวัน

การบริหาร คือ กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดหน่วยงาน การอำนวยการ และการควบคุมที่ถูกพิจารณาจัดกระทำขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้กำลังคนและทรัพยากรที่มีอยู่ (เทอว์รี. 1977 : 4)

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 24) ให้ความหมายการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การส่งเสริมโครงการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีให้นักเรียน ซึ่ง แซนด์สตรอม (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533; อ้างอิงมาจาก Sandstrom. 1959 : 557) และ ฮารา - เมย์ (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533; อ้างอิงมาจาก Hara - may. 1968 : 100) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนคล้ายคลึงกันว่า เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการเพื่อสร้างเสริมความเจริญเติบโตให้แก่ร่างกาย เป็นการศึกษาในด้านโภชนาการมีเจตคติที่ถูกต้องในการรับประทานอาหารแก่นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527 : 843) กำหนดความมุ่งหมายการจัดโครงการอาหารกลางวันจะบรรลุผล ควรยึดถือหลักดังต่อไปนี้

1. มุ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดกับเด็กเป็นสำคัญ ไม่มุ่งหวังกำไร สงเคราะห์เด็กยากจน เด็กทั่วไปได้รับประทานอาหารราคาถูก ควรปรับปรุงการจัดอาหาร ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องใช้ที่สึกหรอ

2. มุ่งที่คุณค่าทางโภชนาการ จัดให้มีคุณค่าทางอาหารครบทั้ง 5 หมู่

3. ให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา ควรให้นักเรียนได้ศึกษาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดรายการอาหาร การเลือกซื้ออาหาร การปรุงอาหาร การอนามัย และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโครงสร้างการบริหารในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน คือ ส่วนกลาง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีลักษณะเป็นกองวิชาการและกองบริหาร ส่วนกองปฏิบัติการที่แท้จริงคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการที่มีความสำคัญ เป็นหน้าที่กองนโยบายและแผน ส่วนระดับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีศึกษานิเทศก์อย่างน้อยระดับละ 1 คน เป็นผู้รับผิดชอบ ระดับโรงเรียนมีครูผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 กระบวนการบริหารการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษา แห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษา จังหวัด	สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษา ศึกษาอำเภอ	โรงเรียน
1. กำหนดนโยบาย	1. จัดสรรให้โรงเรียน ตามเกณฑ์ที่ สปจ. กำหนด	นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตามและรายงาน	1. ปฏิบัติงาน ตาม นโยบาย
2. กำหนด พ.ร.บ.ว่า ด้วยการจัดอาหาร กลางวันในโรงเรียน สังกัด สปช.	2. กำหนดแนวทางปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น		2. รายงาน ผลการ ปฏิบัติงาน
3. จัดสรรเงินตามเกณฑ์ ให้ สปจ.	3. ติดตาม ประเมินผล และรายงาน		
4. ติดตาม ประเมินผล และรายงาน			

(ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้การสนับสนุนโรงเรียนทุก
โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันเป็นประจำทุกวัน เพื่อให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้มีอาหาร
กลางวันรับประทาน โดยดำเนินการหลายลักษณะ คือ

1. การสนับสนุนงบประมาณ ให้โรงเรียนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพื่อนำไปใช้เป็นทุนจัดอาหารกลางวัน โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ งานเกษตรหรืองานอื่น ๆ ได้จัดทำงบประมาณมาสนับสนุนเป็นรายปี ดังตาราง 2

ตาราง 2 งบประมาณสนับสนุนการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ปีงบประมาณ	จำนวนเงินงบประมาณ (บาท)
2525	4,000,000
2526	8,000,000
2527	9,000,000
2528	20,000,000
2529	39,800,000
2530	112,000,000
2531	17,200,000
2532	17,200,000
2533	91,955,500
2534	60,488,100
2535	82,100,000
รวม	461,743,600

2. การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน จัดทำหนังสือเป็นคู่มือการจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับครูเป็นแนวทาง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 โดยพิมพ์แจกโรงเรียน 2 ครั้ง ปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้น ปัจจุบันได้จัดทำคู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวันขึ้นในปี พ.ศ.2530 เพื่อแจกให้โรงเรียนได้ศึกษาต่อไป

3. การสนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติ จัดสรรเงินเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานเกษตร เช่น จอบ เสียม บัวรดน้ำ เมล็ดพันธุ์ผัก ฯลฯ หรือวัสดุงานครัว เช่น ถ้วย ชาม หม้อ กระทะ ฯลฯ

4. การสนับสนุนโครงการพัฒนาบุคลากร โครงการอาหารกลางวัน ถือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด ซึ่งมีจำนวนมาก จึงใช้วิธีการผลิตคู่มือดังกล่าวแล้ว ให้ครูศึกษาด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประชุมผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจนโยบาย การบริหารโครงการอาหารกลางวัน (สุรพงศ์ พูลสุวรรณ. 2534 : 1 - 5)

ประเภทของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาหารกลางวัน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีทั้งสิ้น 31,435 โรงเรียน เพื่อความสะดวกในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนทางด้านเงินทุนจัดโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งโรงเรียนเป็น 3 ประเภท คือ

1. โรงเรียนประเภทที่ 1 คือ โรงเรียนที่ผู้ปกครองนักเรียนไม่มีปัญหาเรื่องค่าอาหารกลางวัน โรงเรียนอยู่ในเมืองชุมชนหนาแน่น มีพื้นที่จำกัด มีนักเรียนมาก ไม่ขาดแคลนอาหาร แต่การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนปฏิบัติงานเกษตรและงานบ้านไม่สามารถบรรลุตามกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะขาดพื้นที่ทำการเกษตรกรรม

2. โรงเรียนประเภทที่ 2 คือ โรงเรียนอยู่ในชุมชนใหญ่พอสมควร ได้รับการ

สนับสนุนด้านเงินทุน วิชาการ การกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด จัดกิจกรรมอาชีพ พื้นฐาน เช่น เลี้ยงเป็ด ไก่ สุกร ปลา บล็อกพืชผักต่าง ๆ และใช้ผลผลิตจากการเรียนงาน เกษตร ประกอบอาหารเพื่อลดต้นทุน

3. โรงเรียนประเภทที่ 3 คือ โรงเรียนที่สภาพธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร เช่น ดินไม่ดี ที่ดินไม่มี นักเรียนไม่มีเงินซื้ออาหาร งบประมาณที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพียงเล็กน้อย นักเรียนต้องอดอาหาร และมีนักเรียนอยู่ไม่น้อยที่ไม่ได้รับประทานอาหารเข้ามาจากบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : ไม่มีเลขหน้า)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 คือ ความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน การเบิกจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบการจัดอาหารโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน คือ การบริหารงานการเงินโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรโครงการอาหารกลางวันคือ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลางวัน และการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

ความร่วมมือกับชุมชน

โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชน เพื่อช่วยให้การบริหารโครงการอาหารกลางวันประสบความสำเร็จตามทัศนะของ แคมป์เบลล์ และคนอื่น ๆ (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533; อ้างอิงมาจาก Campbell and others. 1977 : 155) สรุปว่าภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมีห้าประการ คือ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานหลักสูตรและการสอน งานบริหารบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานธุรการการเงิน สุพิชญา อีร์กุล (2522 : 54 - 59) ได้ให้ข้อเสนอแนะทางในการสร้างความสัมพันธ์ไว้ดังนี้ คือ

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์ต่อชุมชน เช่น แพร่กิจกรรมของโรงเรียนทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น จัดทำข่าวสารออกหนังสือให้ชุมชนทราบ
3. ออกเยี่ยมชุมชน โดยคณะครูในโรงเรียน
4. จัดให้มีกิจกรรมการศึกษาของชุมชน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ดังนี้
 - 5.1 กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดสัปดาห์แห่งการศึกษา การจัดงานประจำปีของโรงเรียน
 - 5.2 กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เช่น การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
 - 5.3 กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น อนามัย เกษตรกรรม ฝ่ายปกครอง
6. ให้บริการชุมชน เช่น เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เครื่องใช้ต่าง ๆ โต๊ะ เก้าอี้ และคณะครู ภารโรง ของโรงเรียน

สำหรับแนวทางปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 16) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามภารกิจในงาน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่างานความร่วมมือกับชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานโรงเรียน เช่นเดียวกับการร่วมมือประสานงานกันของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้โครงการอาหารกลางวันบรรลุจุดหมาย

การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ควรมีความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ เพื่อเห็นความสำคัญของอาหารกลางวันว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร และใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น

ถ้าครูไม่มีความรู้ แต่ผู้บริหารสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา ความต้องการ และครูยอมรับก็สามารถพัฒนาโครงการอาหารกลางวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ (2526 : 62 - 64) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทที่จะดำเนินการให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน จัดหาครูที่เหมาะสม เอกสารต่าง ๆ และพัฒนาครูให้มีความรู้ พร้อมทั้งจะดำเนินการแบ่งงาน มอบหมายตลอดจนอธิบายลักษณะงานให้กับครูทุกฝ่ายเข้าใจหน้าที่ของตน ให้คำปรึกษาแนะนำ จัดให้มีการตรวจตรา ควบคุม และศึกษาผลงานของโรงเรียนอื่น เพื่อพัฒนาการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน ครูผู้ควบคุมการจัดอาหารกลางวัน ควรมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ คือ

1. ความเข้าใจปัญหาโภชนาการและทัศนคติที่ดีต่อโครงการอาหารกลางวัน
2. ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการเบื้องต้น
3. รู้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาหารกลางวัน วิธีการและรูปแบบที่

เหมาะสมนำมาใช้ปรับปรุงภาวะโภชนาการของนักเรียน

4. นำความรู้ด้านอาหารและโภชนาการไปถ่ายทอดให้กับนักเรียน และชุมชนได้

(สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย และสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น. 2522 : 112 - 122)

หน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด ควรมีส่วนช่วยในการอบรมครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน และมีการติดตามผลการจัดอาหารกลางวันเพื่อสอดคล้องกับโรงเรียน โครงการอาหารกลางวันจะได้ประสบความสำเร็จ

บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยสำคัญที่นักวิชาการ นักบริหาร ให้ความสนใจ คือ "คน" หรือ ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรหลักของการบริหาร นอกเหนือจาก เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการ (สมพงษ์ เกษมสิน 2526 : 239)

ผู้บริหารโรงเรียน

บุคลากรสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันควรมีส่วนร่วม และรับรู้เรื่องโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนนำชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม โครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียน จึงเกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการอาหารกลางวัน เป็นภาระหน้าที่ที่น่าสนใจและท้าทายอย่างยิ่ง ถ้ามีการวางแผนที่ดี บุคลากรมีความรู้ เสียสละ ผู้บริหารควรติดตามผลและปรับปรุงอยู่เสมอ การบริหารโครงการอาหารกลางวันจะประสบผลสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 151)

หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 47 - 48) ได้ชี้แจงเป็นแนวทางว่า การร่วมมือประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญมาก โครงการอาหารกลางวัน จะบรรลุจุดหมายต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มแม่บ้าน ชมรม บริษัท และห้างร้านต่าง ๆ บุคลากรเหล่านี้จะต้องช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาประสบความสำเร็จได้

ส่วนโรงเรียนที่สามารถดำเนินการโครงการอาหารกลางวันได้ดี มักจะมีลักษณะของครูที่แตกต่างจากโรงเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ ครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรม หรือครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีความสนใจต่องานอย่างจริงจัง หรือผู้บริหารเป็นคนที่เอาใจใส่ติดตามงาน และมอบหมายงานได้ดี อย่างไรก็ตามในเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน เป็นกลไกที่สำคัญของการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่ง ถ้าผู้บริหารหมดความสนใจงาน ครูก็จะหมดความกระตือรือร้นที่จะทำงานต่อเนื่องเช่นกัน นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องครูมีจำนวนจำกัดก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน

ได้ดี เพราะครูในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ภาระหน้าที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนอยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในโรงเรียนประเภทที่ 3 เมื่อมีปัญหาเรื่องครูย้ายออกก็ยิ่งทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ดังนั้นบางโรงเรียนในโครงการที่ประสบปัญหาครูมีจำนวนน้อย จึงต้องเลิกโครงการอาหารกลางวัน

จากบทสรุป เรื่องการดำเนินงานโครงการควบคุมภาวะทุพโภชนาการในเด็กนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งครูผู้รับผิดชอบวิชาเกษตรและงานบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาโดยตรง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ครูจะต้องได้รับการเสริมความรู้พื้นฐาน และทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนให้มากขึ้น แม้แต่ครูที่เรียนจบเฉพาะด้านเกษตรและคหกรรมศาสตร์ก็ได้หมายความว่า จะมีความเชี่ยวชาญในการสอน ยังคงต้องเสริมความรู้เช่นกัน (บทสรุปการดำเนินงานโครงการควบคุมภาวะทุพโภชนาการในเด็กนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย. 2534 : ไม่มีเลขหน้า)

งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน

การบริหารงานจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญ 4 อย่าง คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจัดงาน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดใน 4 อย่าง การบริหารงานจะเกิดขึ้นไม่ได้ ฉะนั้น เงินจึงเปรียบได้กับโลหิตที่หล่อเลี้ยงความเจริญก้าวหน้าของการบริหารงาน องค์การจะเจริญเกิดจากสมรรถภาพในการใช้จ่ายเงินของผู้บริหาร (ประชุม รอดประเสริฐ. ม.ป.ป. : 41)

การบริหารงานการเงินโครงการอาหารกลางวัน

เกรียงศักดิ์ อุทโยธา (2528 : 61 - 63) ได้เสนอแนวการปฏิบัติ เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันประสบความสำเร็จ ดังนี้ คือ

1. โรงเรียนควรได้มีการเตรียมการหาเงินทุนสำหรับการจัดโครงการอาหารกลางวัน

ไว้ล่วงหน้าก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อใช้เป็นทุนในการจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ

นอกเหนือจากเงินงบประมาณจากทางราชการ

2. การใช้เงินหมุนเวียนเพื่อนำไปใช้เป็นทุนในโครงการอาหารกลางวัน ควรจัดให้เป็นระบบ ไม่ควรนำเงินทุนหมุนเวียนมาเกี่ยวข้องกับกำไรหรือขาดทุนจากการบริการอาหารกลางวัน

3. การเก็บค่าบริการอาหารกลางวัน ควรให้เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันเป็นผู้จำหน่ายบัตรคูปองแทนการซื้อด้วยเงินสด

4. การเก็บรักษาเงินหรือผลประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวัน ควรจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัย เป็นระบบ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อโครงการ ควรนำไปฝากธนาคารกรุงไทย

5. การจัดทำเอกสารทางการเงินในโครงการอาหารกลางวัน เช่น สมุดเงินสด ทะเบียนคุมเงิน ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน รายงานเงินคงเหลือ งบหน้าใบสำคัญจ่าย ใบสำคัญรับเงิน และหนังสือขออนุมัติเบิกจ่าย เป็นต้น ควรจัดทำให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ ชัดเจน เป็นปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 64 - 66) ได้กำหนดการใช้จ่ายเงินในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เงินงบประมาณ จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กับโรงเรียนประถมศึกษาจากหมวดรายจ่ายอื่น โดยให้โรงเรียนใช้จ่ายในลักษณะค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ในโครงการอาหารกลางวัน เพื่อจัดซื้อวัสดุงานครัว วัสดุงานเกษตร และวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) โดยถัวจ่ายกันได้ทุกรายการ

วัสดุงานครัวและวัสดุงานเกษตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีอยู่บ้าง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณตามโครงการ จัดหาสื่อการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 และค่าวัสดุการศึกษาให้ทุกปี โรงเรียนใดมีวัสดุคงคลังที่จัดซื้อจากงบประมาณส่วนนี้อยู่ ก็อาจใช้งบประมาณจากโครงการอาหารกลางวันจัดซื้อเพิ่มเติมอีกเพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น เพื่อจะได้นำเงินส่วนที่เหลือไปเป็นค่าใช้จ่าย

ประเภทวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) ได้มากยิ่งขึ้น

2. เงินบริจาค หมายถึง เงินที่ส่วนราชการรับไว้เป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากงบประมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3. เงินรายได้ หมายถึง เงินรายได้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการอาหารอาหารกลางวันหรือกิจกรรมอื่นที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาทุนสมทบโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ รายได้จากกิจกรรม เช่น เงินรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายอาหาร เงินจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน รายได้อื่น ๆ ที่ได้รับในโครงการอาหารกลางวัน เช่น เงินบริจาค ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร

การเบิกจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน

การเบิกจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวันสรุปเป็น 10 ขั้นตอน โดยแยกตามประเภทที่มาของเงิน ดังนี้

1. เงินงบประมาณให้ดำเนินการครบทั้ง 10 ขั้นตอน
2. เงินบริจาคให้ดำเนินการตั้งแต่ขั้น 4 - 10
3. เงินรายได้ให้ดำเนินการตั้งแต่ 4 - 10

ขั้นที่ 1 เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนจัดทำใบเบิกเงิน เพื่อจ่ายในราชการ (แบบ 350) ขอเบิกเงินจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรร

ขั้นที่ 2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรวบรวมใบเบิกเงิน (แบบ 350) ของโรงเรียน ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจัดทำใบเบิกเงิน (แบบ 350) ส่งเบิกเงินจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ขั้นที่ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รวบรวมใบเบิกเงิน (แบบ 350) ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วเบิกจ่ายเงินให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ขั้นที่ 4 เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน รับเงินจากสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอ ในกรณีที่เงินงบประมาณ หรือรับจากผู้บริจาคหรือผู้นำส่งเงินแล้วแต่กรณี แล้วออก
ใบเสร็จรับเงิน โดยใช้แบบใบเสร็จรับเงินเบ็ดเตล็ดให้ผู้จ่ายไว้เป็นหลักฐาน

ขั้นที่ 5 เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนดำเนินการ

(1) บันทึกในสมุดเงินสดของโรงเรียนเต็มจำนวนเงินตามใบเบิก (แบบ
350) หรือตามใบเสร็จรับเงิน

(2) บันทึกในทะเบียนคุมเงินงบประมาณ

ขั้นที่ 6 การดำเนินการจัดซื้อวัสดุงานครัว วัสดุงานเกษตร และวัสดุบริโภค เพื่อใช้
ในโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดทำ ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันจัดทำรายงานการซื้อต่อฝ่ายเจ้าหน้าที่
การเงินโรงเรียนและหัวหน้าสถานศึกษา

(2) เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนดำเนินการจัดซื้อตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

(3) คณะกรรมการตรวจรับวัสดุดำเนินการตรวจรับและส่งมอบวัสดุให้
เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

(4) เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนดำเนินการเบิกจ่ายเงิน ให้กับผู้ขาย พร้อม
ทั้งเรียกใบเสร็จรับเงินจากผู้ขาย

ขั้นที่ 7 ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อก่อนจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายได้ ให้ดำเนินการ
ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันยืมเงินไว้ทดลองจ่าย โดยจัดทำ
สัญญายืมเงินตามแบบของกระทรวงการคลัง ให้ไว้ต่อโรงเรียนตามจำนวนเงินที่หัวหน้าสถาน
ศึกษากำหนด

(2) เจ้าหน้าที่จัดดำเนินการซื้อโครงการอาหารกลางวัน (โดยใช้เงินยืม)
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

(3) เมื่อเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันได้จ่ายค่าวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน)

และอื่น ๆ ไปแล้วจำนวนหนึ่ง ให้นำใบสำคัญจ่ายเงินไปเบิกเงินสดชดเชยให้ครบวงเงินที่ยืมไว้

(4) เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนเบิกจ่ายเงิน ให้กับเจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันเท่ากับจำนวนเงินในใบสำคัญ และบันทึกรายการจ่ายในสมุดเงินสดพร้อมทั้งบันทึกทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ประเภทเงินโครงการอาหารกลางวัน

(5) การจ่ายเงินค่าวัสดุบริโภคหรือค่าใช้จ่ายประจำวัน จะนำเงินที่จำหน่ายได้หรือรายรับอื่นไปใช้จ่ายไม่ได้ แต่จะจ่ายได้จากเงินที่ยืมมาเท่านั้น

ขั้นที่ 8 เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวันจะต้องนำเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายอาหารกลางวัน และเงินที่ได้รับจากรายการอื่น ๆ ทั้งหมดส่งเจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนทุกวัน

ขั้นที่ 9 เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนออกใบเสร็จรับเงิน ที่ได้จากการจำหน่ายอาหารกลางวันและเงินอื่น ๆ ที่ได้รับทุกครั้ง พร้อมทั้งลงรายการรับในสมุดเงินสด และทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณประเภทเงินโครงการอาหารกลางวัน

ขั้นที่ 10 การส่งใช้เงินยืมให้เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน ส่งใช้เงินยืมคืนภายในวันสุดท้ายของภาคเรียนนั้น ๆ และบันทึกแสดงการส่งใช้คืนเงินยืมในใบสัญญาเงินยืมที่ทำไว้กับโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 65 - 66)

การจัดสรรเงินบริจาค เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันมี ดังนี้

1. มูลนิธิอานันทมหิดล บริจาคให้โรงเรียนที่ขาดแคลน จำนวน 50 โรงเรียน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนละ 5,000 บาท รวม 250,000 บาท
2. ธนาคารนครธน จัดกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ
 - 2.1 กิจกรรมประกอบโรงเรียนเคยได้รับทุน
 - 2.2 อุดหนุนเงินทุนกิจกรรมอาหารกลางวัน โรงเรียนที่มีโครงการน่าสนใจในจังหวัดต่าง ๆ
3. จัดสรรเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันโรงเรียนตามโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเอง ชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 1,759,269 บาท 40 โรงเรียน ในจังหวัดปราจีนบุรี บุรีรัมย์ สุรินทร์ และ

ศรีสะเกษ

ส่วนงบประมาณสนับสนุนงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออาหารกลางวัน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการ ดังนี้

1. โรงเรียนเปิดใหม่ เมื่อเริ่มต้นโครงการได้รับจัดสรรโรงเรียนละ 9,000 บาท
จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์งานครัว งานเกษตรและวัตถุดิบมาประกอบอาหารในแต่ละวัน

2. โรงเรียนที่หมดเงินทุนหรือมีเงินทุนไม่เพียงพอ ได้รับจัดสรรโรงเรียนละ 5,000
บาท ใน 1 ปี (200 วัน ของการเรียนการสอน) เมื่อโรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณก็จะ
มีปัญหาวางงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอเสมอ (ครูดี จำปาทอง. ม.ป.ป. : 19 - 23)

จากการอภิปรายกลุ่ม "ก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย"

เดิม แยมเสมอ (2534 : 7) กล่าวว่า โครงการนี้จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณที่เหมาะสม
กับความเป็นจริง โดยรัฐบาลควรจะทำให้ความสนับสนุนอย่างจริงจัง แนวคิดที่เกิดจากการประชุม
ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ว่า งบประมาณที่จะดำเนินการจัดอาหารที่มีคุณภาพนั้น ประมาณ 5 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งจะทำให้
เกิดความคล่องตัวมาก สามารถทำได้หลายรูปแบบเป็นการลดภาระครู อาจารย์ในกิจกรรมนี้
แต่เงินจำนวนดังกล่าวนี้เป็นจำนวนมหาศาล คือ ประมาณ 7,000 ล้านบาทต่อปี ถ้าสนับสนุน
นักเรียนทุกคนประมาณ 6 ล้านคน หรือประมาณ 2,000 ล้านบาท สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ขาด
แคลนจริง โดยพิจารณา 3 บาทต่อคนต่อวัน เฉพาะในกลุ่มขาดแคลน (ร้อยละ 30 ของทั้งหมด)
จะเป็นเงินงบประมาณ 1,300 ล้านบาท ต่อปี ซึ่งการบริหารเงินอาจจัดในรูปของมูลนิธิ เช่น
มูลนิธิไทยรัฐ

สำหรับการอภิปรายทั่วไป เรื่อง "ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการอาหาร
กลางวันเพื่อเด็กไทยในอนาคต" ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ และคนอื่น ๆ (2534 : ไม่มีเลขหน้า)
สรุปด้านงบประมาณ ดังนี้

1. จำเป็นต้องมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อโครงการอาหารกลางวัน ให้เหมาะสม
กับสภาพปัญหามากขึ้น โดยงบประมาณอาจได้มาจากรัฐบาลส่วนหนึ่ง และจากเอกชนอีกส่วนหนึ่ง

2. การพิจารณางบประมาณในส่วนของรัฐบาลจะต้องพิจารณาในเรื่องความเหมาะสม

ของการแก้ปัญหาโครงการอาหารกลางวันร่วมกัน

3. จัดระบบการบริหารงบประมาณของรัฐบาล เพื่อโครงการอาหารกลางวันมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

อโณทัย เจตนาเสน และคนอื่น ๆ (2529 : ไม่มีเลขหน้า) ได้ทำการศึกษาวิจัย เพื่อประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น 7 แบบ คือ

1. เด็กนักเรียนทำอาหารกลางวัน ตามบูรณาการกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และขายราคาถูกแจกฟรีให้กับเด็กนักเรียนยากจน
2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำตามงบประมาณที่ได้รับ ขายราคาถูกและแจกฟรีให้กับเด็กนักเรียนที่ยากจน
3. ครูร่วมจัดทำกับแม่บ้านและผู้ปกครองเด็กนักเรียน เพื่อแจกฟรีให้กับเด็กนักเรียนยากจน
4. ครูและคณะกรรมการควบคุมการจัดอาหารกลางวัน โดยให้แม่ค้าและเอกชนจัดทำอาหารนำมาขายในโรงเรียน
5. ครูและคณะกรรมการควบคุมร่วมกับผู้ปกครองทำอาหารเลี้ยงเด็กนักเรียนฟรี
6. นักเรียนนำข้าวห่อ และกับข้าวมารวมกลุ่มรับประทานอาหารเวลากลางวัน โดยครูเป็นผู้ดูแล
7. นักเรียนนำข้าวเปล่ามาจากบ้าน และครูกับนักเรียนร่วมกันทำเฉพาะกับข้าวเพิ่มให้หรือทำอาหารเสริม

ถึงแม้ครูจะช่วยนักเรียนให้ได้รับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งได้ผลในทางปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ยังไม่ครอบคลุมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งโรงเรียน

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 24 - 27) ได้

กำหนดรูปแบบการจัดอาหารกลางวันเป็นแนวทาง เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการ 6 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบมีให้กิน
2. รูปแบบนำมาจากบ้าน
3. รูปแบบอาหารเสริม
4. รูปแบบเพิ่มเติม
5. รูปแบบอาหารจานเดียว
6. รูปแบบอาหารชุด

การจัดโครงการอาหารกลางวันทั้ง 6 รูปแบบนี้ เน้นในเรื่องการจัดความสะอาด และโภชนาการของนักเรียนเท่านั้น ยังไม่ได้คำนึงถึงด้านคุณค่าของอาหารที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละวัน ในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นระยะแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ตามแผนดังกล่าวในส่วนของการพัฒนาสังคมมีการมุ่งเน้นในเรื่องของการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าของอาหารอย่างครบถ้วนตามหลักโภชนาการนักเรียน ในชั้นประถมศึกษา เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ร่างกายต้องการอาหารเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้เจริญเติบโต และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรบของร่างกาย

ฉะนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน เพื่อสนองนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (ปี พ.ศ. 2530 - 2534) โรงเรียนประถมศึกษาสามารถเลือกจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามสภาพของท้องถิ่นและฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ในแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการจัดที่ต่างกันไป ซึ่งสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้

การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนต้องคำนึงถึงคุณค่าของอาหาร ที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละวัน เพื่อเสริมสร้างให้ร่างกายเจริญเติบโต เพราะนักเรียนประถมศึกษาเป็นวัยที่กำลังร่างกายกำลังพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นที่ร่างกายต้องการอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ

ดังนั้นในการจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน โรงเรียนสามารถจะเลือกจัดในรูปแบบ

ใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบตามสภาพความเหมาะสมของเศรษฐกิจและท้องถิ่น โดยคำนึงถึง ความประหยัดปลอดภัย และได้คุณค่าอาหาร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน แล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารคาว (กับข้าว) หรืออาหารหวาน (ขนม) เพิ่มเติมให้ทุกวัน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการและได้รับสารอาหารครบถ้วน เช่น วิธีการให้นักเรียนนำข้าว และอาหารแห้งมาจากบ้าน โรงเรียนจัดทำอาหารประเภทแกง และผักต้มเพิ่มเติม เป็นต้น โดยแจกให้นักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนอาหารซึ่งกันและกัน หรือโรงเรียนจะจำหน่ายอาหารให้กับนักเรียนในราคาถูกก็ได้ แล้วจัดอาหารส่วนหนึ่ง แบ่งปันให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ได้มีอาหารกลางวันรับประทาน

2. รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันทั้งโรงเรียนทั่วไป สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากราคาถูก ประกอบง่าย และมีคุณค่าทางอาหารครบเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดสลับกับรูปแบบอื่น ๆ เพราะบางครั้ง นักเรียนอาจเบื่อข้าวโรงเรียน ก็ทำอาหารจานเดียวแทน ซึ่งมีให้เลือกหลายชนิด เช่น ขนมจีนน้ำยา ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า ก๋วยเตี๋ยวน้ำ - แห้ง ก๋วยจั๊บ ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้น บะหมี่น้ำ - แห้ง ข้าวผัด ข้าวคลุกกะปิ ข้าวราดแกง ข้าวมันไก่ ข้าวหมูแดง ข้าวชาหมู เป็นต้น

3. รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่มีปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วยข้าว กับข้าว และขนมหรือผลไม้ รูปแบบนี้ให้นักเรียนแจ้งความประสงค์รับประทานเป็นรายเดือน ซึ่งโรงเรียนจะทราบจำนวนที่แน่นอน เพื่อทางโรงเรียนจะได้เตรียมอาหารได้เหมาะกับจำนวนนักเรียน ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มาก สามารถดำเนินการโครงการอาหารกลางวันได้ดีกว่ารูปแบบอื่น

4. รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีตั้งแต่ 1 รูปแบบขึ้นไป เพื่อให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน มีทั้งรูปแบบอาหารชุดและอาหารจานเดียวคล้ายกัน ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบ โรงเรียนนำมาสลับวันกัน เรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่า รูปแบบประสม

การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

เวอเทิน และแซนเดอร์ส (Werthen and Sanders. 1973 : 129) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า "การประเมิน หมายถึง กระบวนการพิจารณาคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจคุณค่า ผลผลิต วิธีการ และแนวการเลือกต่าง ๆ สำหรับการตัดสินใจและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ"

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 76 - 77) ได้เสนอแนวทาง การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาต้องประกอบด้วย การนิเทศ การติดตาม การประเมินผล และรายงานที่เป็นระบบและประสานต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยแก้ไข ปรับปรุง แนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

การนิเทศกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การเสนอแนะ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อพัฒนาการดำเนินการกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์

การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าของแผนงาน/โครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนหรืองาน/โครงการนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด

การติดตาม หมายถึง การตรวจสอบ สภาพทั่วไปผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้หรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากน้อยเพียงไร เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การติดตามการดำเนินงานกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน จะต้องพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านปัจจัยการดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เช่น คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เป็นต้น
2. ด้านกิจกรรมการดำเนินงาน ควรพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์

2.2 การวางแผนและบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน

2.3 รูปแบบการจัดทำอาหารกลางวัน

2.4 การบริหาร

3. ด้านผลการดำเนินงาน ติดตามผลดูว่า มีการปฏิบัติเป็นอย่างไร เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

การรายงาน หมายถึง การรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อเสนอต่อหน่วยเหนือหรือผู้บังคับบัญชา เพื่อทราบผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ การรายงานจึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะช่วยให้หน่วยเหนือทราบความก้าวหน้าของงาน โครงการ และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน อันจะทำให้หน่วยเหนือสามารถสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนางาน/โครงการให้เหมาะสมและสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

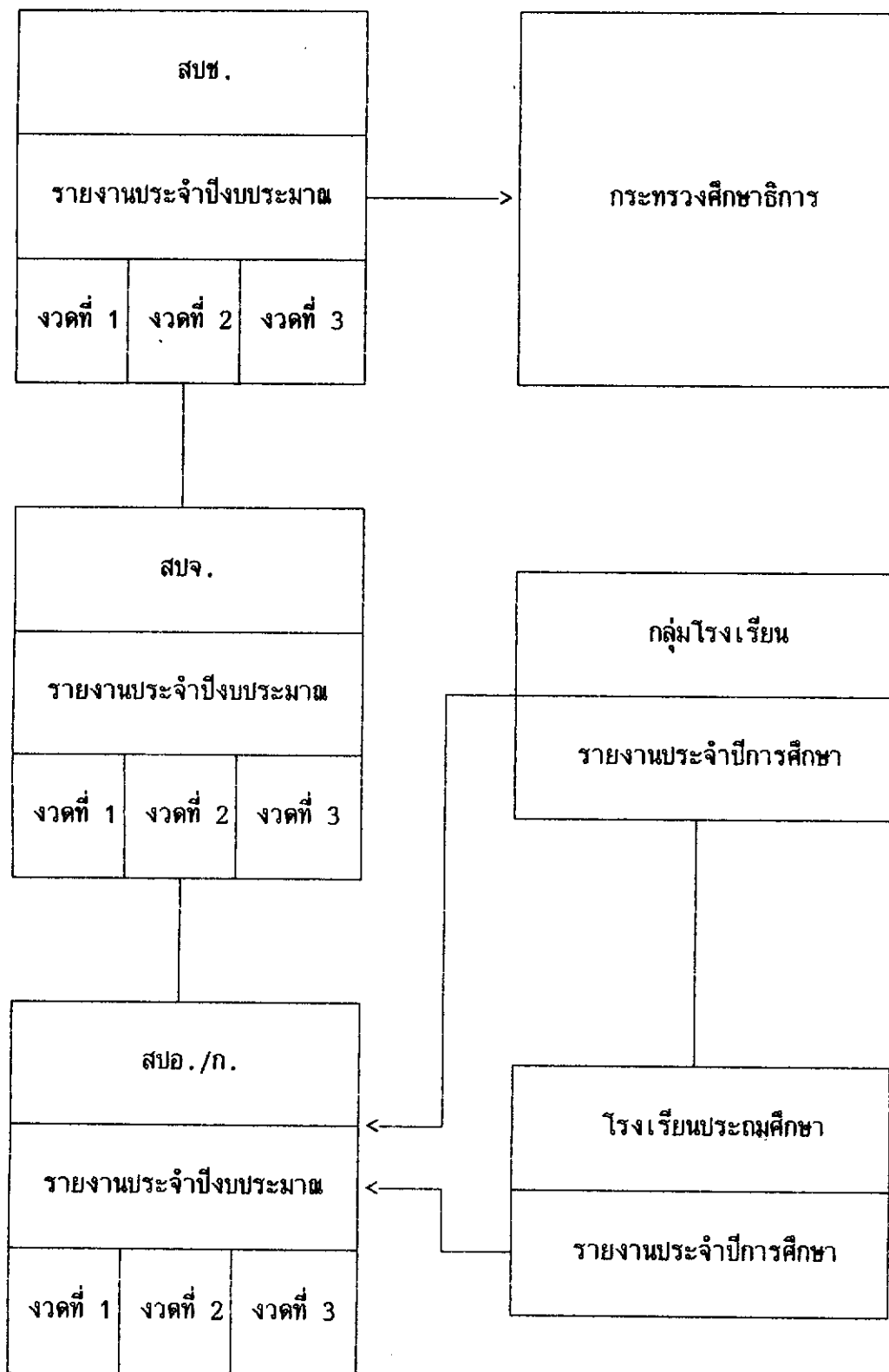
ดังนั้น การรายงานจึงจำเป็นต้องกระทำเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เอื้อต่อการพัฒนาและปรับปรุงงานโครงการให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดความถี่การรายงานของหน่วยงานในสังกัดเป็น 3 ครั้งต่อปี กล่าวคือ ช่วงละ 4 เดือนต่อครั้ง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่แสดงให้เห็นความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และสัมพันธ์กับการอนุมัติงวดเงินงบประมาณด้วย ดังนี้

ครั้งที่ 1 เดือน กุมภาพันธ์

ครั้งที่ 2 เดือน มิถุนายน

ครั้งที่ 3 เดือน ตุลาคม

หน่วยงานทุกระดับต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดทำเป็นรายงาน ผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ ส่วนโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงการเคลื่อนไหลงานโครงการอาหารกลางวัน

การวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานทุกระดับ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานนั้น ๆ โดยตรง ด้วยการนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางาน/โครงการเป็นประโยชน์ต่อหน่วยเหนือในการนิเทศ ติดตามผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 5 - 8)

นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอ ควรเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถทำการนิเทศการจัดโภชนาการศึกษาในโรงเรียนได้ เป็นผู้กระตุ้นและส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการกิจกรรม ส่งเสริมภาวะโภชนาการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในมวลประสบการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมการส่งเสริมโภชนาการในโรงเรียนประกอบด้วย

1. การเฝ้าระวังและติดตามทางโภชนาการ
2. การวิเคราะห์หาสาเหตุของการขาดสารอาหาร
3. การให้ความรู้ทางโภชนาการศึกษา
4. การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน
5. ส่งเสริมการผลิตอาหารในโรงเรียน
6. การจัดตั้งกองทุนโดยส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม
7. การควบคุม กำกับ ประเมินผล

ศึกษานิเทศก์ ในฐานะผู้รับผิดชอบระดับจังหวัดและอำเภอ ควรวางแผนออกนิเทศ ติดตาม การจัดโภชนาการศึกษาในโรงเรียนอย่างมีระบบ เสนอแนะให้โรงเรียนทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับภาวะโภชนาการของนักเรียน วางแผนร่วมกับโรงเรียนดำเนินการโครงการโภชนาการ ตลอดจนสร้างสื่อและเครื่องมือที่จะบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เสนอแนะการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ด้วยการกระตุ้นให้ครูทำงานร่วมกันและมีการประสานงานกันอย่างดี การประเมินผล การดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงงานด้านโภชนาการของโรงเรียน

บุคคลที่มีความสำคัญที่ศึกษานิเทศก์จะต้องช่วยสร้างเจตคติและค่านิยม ในเรื่องนี้คือผู้บริหารโรงเรียน งานพัฒนาโครงการอาหารกลางวันเป็นงานที่จะต้องให้ความสนใจและกระทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศ กำกับ ดูแล และประเมินผล

โครงการอาหารกลางวันจึงจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย (เอกสารประกอบการสัมมนา
งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่ออาหารกลางวัน 2534 : 25-29)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ผู้วิจัยได้กล่าวถึง ความร่วมมือ
กับชุมชน การพัฒนาครูโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน คือ
ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน
คือ การบริหารงานการเงิน การเบิกจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบการจัดอาหาร
กลางวัน และประเมิณผลโครงการอาหารกลางวัน ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ซึ่งกล่าวถึงปัญหาในการบริหารโครงการอาหารกลางวันข้อเสนอแนะและอื่น ๆ สามารถนำมา
ใช้ในการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี ดังนี้

อุดมศิลป์ ศรีสมุทรณ์ (2521 - 134) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดโครงการ
อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" พบว่า โรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่นักเรียนยากจนเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองมีรายได้
ค่อนข้างต่ำ โรงเรียนไม่มีความพร้อมในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ขาด
บุคลากรในการจัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ เงินทุนมีน้อย
ขาดแคลนสถานที่ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีโรงอาหารมีเพียงร้อยละ 46.94 เท่านั้น ผู้บริหาร
โรงเรียนร้อยละ 13.27 ไม่เห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และ
ต้องการให้มีการเพิ่มหรือจัดสรรอัตรากำลังครูให้เพียงพอที่โรงเรียนจะสามารถจัดโครงการ
อาหารกลางวันได้ โดยไม่เป็นภาระของโรงเรียนเกินไป

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 35 -38) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
การประเมินโครงการอาหารกลางวัน พ.ศ. 2532 เสนอแนะว่าการจัดดำเนินงานทำโดย
แต่งตั้งคณะกรรมการเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนร้อยละ 83 ทำอาหารทุกวัน รูปแบบการจัดเป็น
อาหารจานเดียวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดกับข้าว และของหวาน มีโรงเรียนเพียง
ร้อยละ 29 เท่านั้น ที่มีโครงการเกษตรสนับสนุนตลอดปี และร้อยละ 34 ช่วยได้บางฤดูกาล

ปัญหาในการดำเนินโครงการ ได้แก่ อาหารดีราคาแพงมาก บุคลากรไม่เพียงพอ โดยเฉพาะ
ขาดครูทางด้านคหกรรมและเกษตร ผู้ปกครองยากจนไม่มีเงินให้บุตรหลานมาซื้ออาหาร และ
ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เพราะไม่เห็นประโยชน์ของโครงการคิดว่าทำให้เด็กเสียเวลาเรียน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 35) ได้ทำการวิจัยประเมิน
การจัดโครงการอาหารกลางวันในปี พ.ศ. 2524 มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนิน
การตามโครงการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายหรือไม่ เป็นการประมวลปัญหาในการดำเนินงาน และ
ประมวลความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาวิธีการป้องกันแก้ปัญหาและปรับปรุงโครงการ
ต่อไป ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนร้อยละ 79 เห็นว่า โครงการช่วยให้นักเรียนที่ขาดแคลน
มีอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการรับประทานอาหารในราคาถูก ร้อยละ 92 เห็นว่าคุณภาพ
ของอาหารที่โรงเรียนจัดดีกว่าคุณภาพของอาหารที่เด็กกลับไปรับประทานที่บ้าน หรือที่เด็กซื้อ
รับประทานเอง ร้อยละ 59 เห็นว่าโครงการมีผลทำให้สุขภาพของนักเรียนดีขึ้น ร้อยละ 74
เห็นว่าโครงการช่วยลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียน ส่วนการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน
ยังช่วยได้น้อยมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณทำให้นักเรียนรับประทานอาหารฟรี
โดยให้ทำงานแลกเปลี่ยนนักเรียนจำนวนมากไม่ยอมรับความช่วยเหลือ เพราะความอาย
ปัญหาในการดำเนินโครงการ 3 อันดับแรก คือ ใต้ะ เก้าอี้ สำหรับรับประทานอาหารไม่
เพียงพอ อาหารดิบ ราคาแพง และขาดที่เก็บภาชนะ ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
โครงการ ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากชุมชน และรัฐบาลอาจช่วยเหลือโดยการ
กำหนดหลักเกณฑ์ให้จ่ายเงินอุดหนุน เป็นช่วง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทุนหมุนเวียนลดลงไป

สำหรับ เพ็ญศรี ลักษณะงาม (2527 : 91 - 100) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิด
เห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนใน
เขตการศึกษา 9 สรุปได้ดังนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงอาหารร้อยละ 59.52 ไม่มีโรงครัว
ร้อยละ 73.50 และที่นึ่งรับประทานอาหารไม่เพียงพอ ร้อยละ 85.71 รูปแบบของการจัด
อาหารกลางวัน ส่วนใหญ่จัดอาหารจานเดียว ในโรงเรียนขนาดเล็กจัดทำอาหารโดยครูและ
นักเรียนจัดเป็นเวร ให้นักเรียนทุนหมุนเวียนกันทำ ร้อยละ 95.24 ความร่วมมือของผู้ปกครอง
อยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 48.08 ปัญหาในการดำเนินงานเรียงตามลำดับคือ ความ

ล่าช้าของงบประมาณ คุรขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรน้อยไม่เพียงพอ สถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ห่างจากตลาดมากกว่า 2 กิโลเมตร ส่วนโรงเรียน มีพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อการสอนร้อยละ 53.33 โรงเรียนที่นำผลผลิตทางเกษตรมาใช้เพื่อ ประกอบอาหารกลางวันร้อยละ 78.00 ซึ่งไม่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบโครงการผ่านการอบรมการจัดอาหารกลางวันมาแล้วร้อยละ 53.26 โรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 58.58 จัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียนทุกวัน โรงเรียนคาดว่าจะดำเนินการไปได้มากกว่า 5 ปี มีร้อยละ 36.75 โรงเรียนส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน โดยการให้ทำงานช่วยโรงเรียนเพื่อ แลกอาหารกลางวัน ร้อยละ 73.79

ส่วน บุญเลิศ เสนิงค์ ณ อุษยา (2527 : 145) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 สรุปได้ว่าการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่วางนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์และคอยดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่ตกลงกันไว้ มีการวางแผนการบริหารโครงการอาหารกลางวัน การจัดแบ่งงานเป็นสัดส่วนตามความจำเป็น จัดบุคลากรเข้าสู่งานที่แบ่งไว้ การวินิจฉัยสั่งการ และการควบคุมนิเทศงาน การวางแผนประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ การประเมินผลของแต่ละฝ่าย เพื่อรายงานให้ผู้บริหารทราบ นำไปใช้ในการปรับปรุงงาน และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการวางแผนบริหารงานงบประมาณที่ได้รับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ที่กำหนด แต่ก็ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารโครงการอาหารกลางวัน คือ

1. สถานที่ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนสถานที่เก็บอาหาร สถานที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ ขาดโต๊ะ เก้าอี้ ที่จะให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร
2. เกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีงานด้านการสอนหนักมาก เมื่อต้องมารับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเพิ่มขึ้นอีก ทำให้เวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้น้อยลงไม่เพียงพอ นอกจากนั้นบุคลากรบางคนขาดความรู้ความชำนาญในงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับตลาดไกลเกินไป ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เสียเวลามาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก

4. การวางแผนการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน พบว่า ยังขาด ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน การประชาสัมพันธ์ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการน้อยมาก

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 11 - 19) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลการทดลองจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก" เสนอแนะว่าโรงเรียน ส่วนมากจัดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ช่วยประกอบอาหารทำให้เกิดปัญหาในการเรียน การสอนด้านการเกษตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลผลิตทางเกษตรเพื่อโครงการอาหาร กลางวัน น้ำที่ใช้ในการเกษตรของโรงเรียนใช้น้ำจากสระ บ่อ น้ำคลอง ซึ่งขาดแคลนน้ำบาง ฤดูกาล ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ปัญหาด้าน บุคลากร จำนวนครูในโรงเรียนมีน้อย บางแห่งมีครูไม่ครบชั้นเรียนความร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชนมีปัญหาล็กน้อย ด้านสถานที่โรงเรียนส่วนมากขาดสถานที่ประกอบอาหารและ โรงอาหาร

สมบุรณ์ แก้วมาก (2533 : 195) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหาร งานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง สามารถนำมาใช้ในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน และยังได้เสนอแนะไว้ ว่า ควรบรรจุแต่งตั้งครูฝ่ายสนับสนุนการสอนด้านโภชนาการเพื่อช่วยโรงเรียนควรเน้นในเรื่อง การอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันให้ แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ประการที่ สำคัญที่สุด ควรเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน

ส่วน ผาสุข อุทัย (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการประเมินโครงการ อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ว่า

กระบวนการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนใหญ่ มีคณะกรรมการโครงการ มีการประชุมคณะครูเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน 1 - 5 ครั้งต่อปี แหล่งความรู้เกี่ยวกับวิธีการและหลักการจัดอาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบโครงการศึกษาจาก

คู่มือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการแก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แหล่งวัตถุดิบในการประกอบอาหารส่วนใหญ่ใช้ผลผลิตของโรงเรียนและชุมชน งานเกษตรของโรงเรียนที่จัดทำ ได้แก่ พืชผักสวนครัว ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบอาหารมีเพียงพอบางฤดูกาล ระบบการเงินของโรงเรียนมีการวางแผนการใช้เงินในการประกอบอาหาร โรงเรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการจัดอาหารเพิ่มเติมโดยจัดทำทุกวัน และผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนส่วนใหญ่เด็กเรียนสามารถฝึกปฏิบัติจริงได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้ครบ 7 ขั้นตอน ภาวะโภชนาการของนักเรียนดีขึ้นภายหลังจากดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและถูกหลักโภชนาการ มีลักษณะนิสัยดี เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร ความสะอาด การทำงานเป็นกลุ่ม ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ พกติกรรม ในการรับประทานอาหารของนักเรียนรู้จักแบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน โรงเรียนมีการให้ความรู้ด้านโภชนาการศึกษากับชุมชนโดยตรง

ซัตเตอร์ (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533 : 77; อ้างอิงมาจาก Sutter. 1978 : 6590 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการอบรมที่มีต่อเจตคติ และการสอนโภชนาการของครูระดับประถมศึกษา ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย (Effects of in - Service Program on Nutrition Attitudes and the Teaching of Nutrition by Elementary Teachers) โดยแบ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองเป็นครูระดับประถมศึกษาที่อาสาสมัครเข้าฝึกอบรมเรื่องโครงการโภชนาการในโรงเรียน กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่มีได้เข้าฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า ครูระดับประถมศึกษากลุ่มที่เข้ารับการอบรมมีเจตคติในด้านโภชนาการเป็นไปในทางที่ถูกต้องกว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการอบรม และยังพบว่ามีครูโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนน้อยมีความรู้และเจตคติด้านโภชนาการที่ถูกต้องดังนั้นการจัดฝึกอบรมให้แก่ครูจึง เป็นสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้ครูเหล่านี้ได้มีบทบาทในการจัดและบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ส่วน บอร์กแมน (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533 : 78; อ้างอิงมาจาก Borgman. 1983 : 1982 - A) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 2 รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา

(Administration of School Lunch Programs for Small, Medium and Large School) โดยเน้นศึกษาเฉพาะคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนและพัฒนาารูปแบบของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สรุปได้ว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการเตรียมอาหาร สถานที่ในการประกอบอาหาร โรงเรียนขนาดต่าง ๆ ในตำบล วางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ง่าย และคล้ายคลึงกัน ผู้รับผิดชอบโครงการคือโภชนากร ซึ่งขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ถ้าไม่พิจารณาถึงขนาดของโรงเรียนแล้ว นโยบายการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนทุกขนาดควรจ้างโภชนากรเป็นผู้จัดทำดำเนินงานให้บริการอาหารกลางวัน และผู้ประกอบอาหารควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหาร และโภชนากรโดยเฉพาะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจแนวคิด ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อนำข้อมูล ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาของแบบสอบถามได้เป็นอย่างดี

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จากปัจจัยต่อไปนี้

1. ความร่วมมือกับชุมชน
2. การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
3. บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน
4. งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน
5. รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน
6. การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดการทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 1,942 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 971 คน หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 971 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นข้าราชการครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 644 คนเป็นผู้บริหารโรงเรียน 322 คน หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 322 คน

ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นชั้น (Strata) ตามตารางของเครซีและเมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างแสดงใน ตาราง 3

ตาราง 3 แสดงรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา

หน่วย : คน

จังหวัด	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	หัวหน้าโครงการ	ผู้บริหาร	หัวหน้าโครงการ
นครปฐม	346	346	115	115
นนทบุรี	148	148	49	49
ปทุมธานี	178	178	59	59
สมุทรสาคร	112	112	37	37
สมุทรปราการ	149	149	49	49
กรุงเทพมหานคร	38	38	13	13
รวม	971	971	322	322
รวมทั้งสิ้น	1942		644	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียน ประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและ รูปแบบการจัดอาหารกลางวันโรงเรียนของท่าน มีลักษณะเป็นการเลือกตอบ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน คือ ความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาครู หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณโครงการ อาหารกลางวันและการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

สำหรับแบบสอบถามในตอนนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ และกำหนดค่าน้ำหนักคำตอบเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

ขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ ความรู้จากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย ที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา

2. วิเคราะห์ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา ตามข้อสงสัยที่ศึกษาว่าควรจะมีลักษณะอย่างไร พร้อมทั้งศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามตามวิธี ของลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุม เนื้อหา แล้วนำไปให้ประธานกรรมการ กรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน คือ ผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ นกุล กระจาย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นางครุณี จำปาทอง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ นางอำนวยการ ทองย้อย ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ นางชลิตา ศรีทอง ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพระประแดง นางสาวสุคนธ์ ศิริพัลลภ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชุมชนบ้านระกาศ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.9288 จึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยผู้วิจัยขอให้มหาวิทยาลัยทำหนังสือถึง ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด ทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 1 เพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย กำหนดวันขอรับแบบสอบถามคืน โดยรับคืนด้วยตนเอง

2. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปทั้งหมด 644 ฉบับ เป็นผู้บริหารโรงเรียน 322 ฉบับ หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 322 ฉบับ ตรวจสอบฉบับที่สมบูรณ์มี 502 ฉบับ เป็นผู้บริหาร 251 ฉบับ หัวหน้าโครงการ 251 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.95 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ แยกเป็น 2 กลุ่ม ตามสถานภาพของฝ่ายปฏิบัติงานในแต่ละปัจจัย โดยมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ประเมินค่าความคิดเห็นโดยผู้วิจัย ใช้เกณฑ์ดังนี้ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ

คะแนนเฉลี่ย	3.80 - 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	2.21 - 3.79	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.20	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแบบ SPSS-PC เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยการคำนวณค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ Stepwise

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ Stepwise

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย และการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคู่
β	แทน	ค่าน้ำหนักการพยากรณ์ (Beta Weight)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

การคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน
ของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จากการปฏิบัติในโรงเรียน โดยส่วนรวม รายด้านและ
รายข้อ ปรากฏผลดังตาราง 4 - 12

ตาราง 4 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านความร่วมมือกับชุมชน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านความร่วมมือกับชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงนโยบายโครงการอาหารกลางวันให้ผู้ปกครองทราบ	3.4661	ปานกลาง	3.3785	ปานกลาง
- ชุมชนได้เสียสละแรงงานจัดทำโครงการอาหารกลางวัน	2.4382	ปานกลาง	2.3147	ปานกลาง
- โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินวัสดุ อุปกรณ์จากบริษัท ห้างร้าน	2.4223	ปานกลาง	2.1873	น้อย
- โรงเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ	2.7251	ปานกลาง	2.6693	ปานกลาง
- สบช. ควรสนับสนุนส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.0677	มาก	4.2032	มาก
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการประเมินผลภาวะโภชนาการของนักเรียน	3.2869	ปานกลาง	3.3068	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวัน ด้านความร่วมมือกับชุมชน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- โรงเรียนได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด โครงการอาหารกลางวันจากผู้ปกครอง นักเรียน ผู้ปกครองสละเวลามาช่วยตักและ แจกอาหาร	2.3267	ปานกลาง	2.1992	น้อย
- นักเรียนใช้บริการอาหารกลางวันอย่างน้อย เพียงใด	4.1514	มาก	4.0159	มาก
- นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำอาหาร กลางวัน	3.7211	ปานกลาง	3.8685	มาก
โดยส่วนรวม	3.1784	ปานกลาง	3.1270	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่าในปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรสนับสนุนส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และจำนวนนักเรียนที่ใช้บริการอาหารกลางวันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับมาก ส่วนหัวข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับปานกลาง

สำหรับหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน มีความคิดเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ ควรสนับสนุนส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
 นักเรียนที่ใช้บริการ และการที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำอาหารกลางวัน เป็นปัจจัยที่
 ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่มีความคิดเห็นว่าจะ
 ผลในระดับน้อย ได้แก่ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือด้าน การเงิน วัสดุอุปกรณ์ จากบริษัท
 ห้างร้าน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลอยู่ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว หัวหน้า
 โครงการอาหารกลางวันเห็นว่าปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน ส่งผลต่อการบริหารโครงการ
 อาหารกลางวัน ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- สปจ. จัดอบรมให้มีความรู้เรื่องการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	2.8486	ปานกลาง	2.6016	ปานกลาง
- ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน ..	4.0398	มาก	4.1195	มาก
- สปจ. ให้ครูไปดูงานโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น	2.2869	ปานกลาง	2.0996	น้อย
- ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น	4.0040	มาก	4.2191	มาก
- ปลายภาคเรียนหัวหน้าโครงการจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.4542	ปานกลาง	3.2948	ปานกลาง
- ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เข้าใจกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการอาหารกลางวัน	3.9880	ปานกลาง	3.9641	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวันด้านการพัฒนาครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- โรงเรียนสนับสนุนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ โครงการอาหารกลางวัน	3.7610	ปานกลาง	3.7012	ปานกลาง
โดยส่วนรวม	3.4832	ปานกลาง	3.4286	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ในปัจจัยด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน นั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับมาก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันอยู่ ในระดับปานกลาง

สำหรับหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน มีความคิดเห็นว่าปัจจัยครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในระดับมาก และการที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดให้ครูไปดูงานโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ

อาหารกลางวันในระดับน้อย ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาโดย
ส่วนรวมแล้ว หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ
อาหารกลางวัน ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันในระดับปานกลาง

ตาราง 6 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- ผู้บริหารเข้าใจนโยบาย เป้าหมาย และวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	4.2470	มาก	4.3267	มาก
- ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ให้ครูทำงานตามความรู้และความสามารถ	4.1713	มาก	4.0270	มาก
- โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน ทำให้ครูมีภาระงานมากขึ้น	3.5976	ปานกลาง	3.5976	ปานกลาง
- ครูส่วนใหญ่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	4.0359	มาก	4.0000	มาก
- มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบอย่างสม่ำเสมอ	3.9841	มาก	3.9880	มาก
- ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันควรมีความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์	4.0120	มาก	4.0040	มาก
- ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันต้องเสียสละเวลา	4.1633	มาก	4.3187	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ด้านบุคลากร โครงการอาหารกลางวัน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- ครูหัวหน้าโครงการได้รับปรับปรุงเปลี่ยนแปลง วิธีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	4.0199	มาก	4.0598	มาก
โดยส่วนรวม	4.0289	มาก	4.0627	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าในปัจจัยด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวันนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารเข้าใจนโยบาย เป้าหมาย และวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ให้ครูทำงานตามความรู้ และความสามารถ ครูส่วนใหญ่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบสม่ำเสมอ ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ควรมีความรู้ ด้านคหกรรมศาสตร์ ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ต้องเสียสละเวลา ครูหัวหน้าโครงการได้รับปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในระดับมาก และโรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันทำให้ครูมีภาระงานมากขึ้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการเห็นว่า ปัจจัยด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวันส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับมาก

ตาราง 7 แสดงค่าสถิติพื้นฐาน ของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการ
อาหารกลางวัน ที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ
โครงการอาหารกลางวัน

บัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ อาหารกลางวัน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- โรงเรียนส่งเสริมครูให้มีความรู้เรื่องเบิก จ่ายเงิน	4.0478	มาก	3.9363	มาก
- สบช. จัดสรรเงินทุนหมุนเวียนให้โรงเรียน เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่โรงเรียน ตั้งอยู่	3.2470	ปานกลาง	3.3785	ปานกลาง
- การจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย โครงการ อาหารกลางวันสิ้นเปลืองเวลาในการจัดทำ บัญชี	3.1713	ปานกลาง	3.0120	ปานกลาง
- มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในโครงการ อาหารกลางวันทุกปีตามความจำเป็น	3.6693	ปานกลาง	3.5219	ปานกลาง
- โรงเรียนจัดระบบการบริหาร การรับ การจ่ายเงิน และวัสดุอุปกรณ์คลังตัวและ ถูกระเบียบ	4.2470	มาก	4.2669	มาก
- โรงเรียนนำรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การเกษตรมาใช้ในโครงการ	2.6096	ปานกลาง	2.4422	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ อาหารกลางวัน	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- เอกสารเงินโครงการอาหารกลางวันจัดทำ เป็นปัจจุบัน	4.5259	มาก	4.5896	มาก
- เงินโครงการอาหารกลางวันได้รับความ ช่วยเหลือจากมูลนิธิและธนาคารต่าง ๆ ...	2.3028	ปานกลาง	2.1195	น้อย
- ทุกเดือนผู้บริหารตรวจสอบทะเบียนคุมเงิน .	4.2709	มาก	4.4143	มาก
โดยส่วนรวม	3.5657	ปานกลาง	3.5201	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ปัจจัยด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน นั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนส่งเสริมครูให้มีความรู้เรื่องการเบิกจ่ายเงิน โรงเรียนจัดระบบการบริหาร การรับ การจ่ายเงินและวัสดุอุปกรณ์คลังตัวและถูกระเบียบเอกสารการเงิน โครงการอาหารกลางวันจัดทำเป็นปัจจุบันทุกเดือน ผู้บริหารตรวจสอบทะเบียนคุมเงินเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับมาก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ปัจจัยด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับปานกลาง

สำหรับหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นเหมือนกับผู้บริหารโรงเรียน แต่เงินโครงการอาหารกลางวัน ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิและธนาคารต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน ในระดับน้อย ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่ต่างกับผู้บริหารโรงเรียน แสดงให้เห็นว่า การรับผิดชอบงบประมาณที่โรงเรียนจะขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิและธนาคารต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชนให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณนำไปปรับปรุงโครงการอาหารกลางวัน แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เห็นว่าปัจจัย ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวันส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 แสดงว่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้าน การประเมินผลโครงการ	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- สปจ. มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	3.2191	ปานกลาง	3.1992	ปานกลาง
- การประเมินผลสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมาย	3.5378	ปานกลาง	3.5259	ปานกลาง
- ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.7211	ปานกลาง	3.7649	ปานกลาง
- โรงเรียนรายงานผลการประเมินให้ สปอ.ทราบตามระยะเวลาที่กำหนด	3.9681	มาก	3.9562	มาก
- ศิษยานุศิษย์มีส่วนช่วยแนะนำปรับปรุงสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน	3.1474	ปานกลาง	3.1076	ปานกลาง
- ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.5020	ปานกลาง	2.3785	ปานกลาง
- การนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันกระทำสม่ำเสมอ	3.6016	ปานกลาง	3.4582	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน ด้านการประเมินผล โครงการ	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251		หัวหน้าโครงการ N = 251	
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ
- มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ปลายปีการศึกษา	3.7410	ปานกลาง	3.6056	ปานกลาง
- โรงเรียนได้นำผลการประเมินมาแก้ไข และ ปรับปรุง	3.8367	มาก	3.8167	มาก
โดยส่วนรวม	3.4750	ปานกลาง	3.4236	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า ในปัจจัยด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน นั้น ในผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนรายงานผลการประเมินให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทราบตามระยะเวลาที่กำหนด โรงเรียนได้นำผลการประเมินมาแก้ไขและปรับปรุง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับมาก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เห็นว่า ปัจจัยด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหาร และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนพระภุมศึกษาเป็นรายด้าน

ปัจจัย	ผู้บริหารโรงเรียน N = 251			หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน N = 251		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
- ด้านความร่วมมือกับชุมชน	3.1784	0.5537	ปานกลาง	3.1270	0.5732	ปานกลาง
- ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	3.4832	0.6085	ปานกลาง	3.4286	0.5279	ปานกลาง
- ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน	4.0289	0.4693	มาก	4.0627	0.4613	มาก
- ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน	3.5657	0.4628	ปานกลาง	3.5201	0.4173	ปานกลาง
- ด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	3.4750	0.6846	ปานกลาง	3.4236	0.6815	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่าในปัจจัยด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน นั้น ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน มีความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวันและการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันในระดับปานกลาง

ตาราง 10 แสดงรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1

ใช้ร้อยละและความถี่ตามที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ

ลำดับ	รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
1	โรงเรียนจัดอาหารกลางวันตามหลักรูปแบบ		
	- รูปแบบเพิ่มเติม	19	3.80
	- รูปแบบอาหารจานเดียว	209	41.60
	- รูปแบบอาหารชุด	119	23.70
	- รูปแบบประสม	155	30.90
	รวม	502	100.00
2	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันประเภท		
	- ประเภทที่ 1 คือ โรงเรียนอยู่ในชุมชนหนาแน่นนักเรียนส่วนมาก ไม่ขาดแคลน	182	36.30
	- ประเภทที่ 2 คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมอาชีพพื้นฐาน	110	21.90
	- ประเภทที่ 3 คือ โรงเรียนอยู่ในสภาพไม่เอื้อต่อการเกษตร	210	41.80
	รวม	502	100.00
3	จำนวนนักเรียนในโรงเรียน		
	ไม่เกิน 60 คน	8	1.60
	61 - 120 คน	49	9.80
	121 - 300 คน	208	41.40
	301 - 720 คน	147	29.30
	721 คนขึ้นไป	90	17.90
	รวม	502	100.00

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ	รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	จำนวน	ร้อยละ
4	การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนยึดหลัก		
	- หวังผลกำไร	66	13.10
	- มุ่งคุณค่าทางโภชนาการ	453	90.20
	- เพื่อประโยชน์ด้านการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ	289	57.60
	- ช่วยเหลือนักเรียนยากจนให้ได้รับประทานอาหาร	373	74.30
5	โรงเรียนเคยได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าประกวดโครงการอาหารกลางวัน		
	- เคย	255	50.80
	- ไม่เคย	200	39.80
	- กำลังดำเนินการ	47	9.40
	รวม	502	100.00
6	โรงเรียนเคยได้รับรางวัลการจัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น		
	- เคย	187	37.30
	- ไม่เคย	315	62.70
	รวม	502	100.00

จากตาราง 10 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เขตการศึกษา 1 จัดบริการอาหารกลางวันในรูปแบบอาหารจานเดียวร้อยละ 41.60
แบบประสม ร้อยละ 30.90 แบบอาหารชุดร้อยละ 27.30 และแบบเพิ่มเติมร้อยละ 3.80

โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ส่วนมาก (ร้อยละ 41.80) เป็นโรงเรียน

อยู่ในสภาพไม่เอื้อต่อการเกษตรเพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน เพราะอยู่ในเขต
อุตสาหกรรม (ร้อยละ 36.30) เป็นโรงเรียนอยู่ในชุมชนหนาแน่น นักเรียนส่วนมากไม่ขาด
แคลน และ (ร้อยละ 21.90) เป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาชีพพื้นฐาน

โรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีนักเรียน 121 - 300 คน (ร้อยละ 41.40)
นักเรียน 301 - 720 คน (ร้อยละ 29.30) มีนักเรียน 721 คนขึ้นไป (ร้อยละ 17.90)
มีนักเรียน 61 - 120 คน (ร้อยละ 9.80) และโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 60 คน
(ร้อยละ 1.60) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เขตการศึกษา 1 ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียน 121 - 300 คน

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ส่วนมากร้อยละ 90.20
ยึดหลักมุ่งคุณค่าทางโภชนาการ ร้อยละ 74.30 เพื่อช่วยนักเรียนยากจนให้ได้รับประทาน
อาหาร และร้อยละ 57.60 เพื่อประโยชน์ด้านการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ มี
เพียงร้อยละ 13.10 ที่จัดเพื่อหวังผลกำไร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ส่วนมากร้อยละ 50.80 เคยได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทน
เข้าประกวดโครงการอาหารกลางวัน ตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานการประถมศึกษา
แห่งชาติ ร้อยละ 39.80 ไม่เคยได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าประกวดโครงการอาหารกลางวัน
และกำลังดำเนินการเพื่อเตรียมคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าประกวดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น
ร้อยละ 9.40

ส่วนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ร้อยละ
62.70 เคยได้รับรางวัลการจัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น ร้อยละ 37.30 ไม่เคยได้รับ
รางวัลการจัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น

เพื่อศึกษาว่า ปัจจัยใดส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน จึงดำเนินการ
วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลปรากฏดังตาราง 11 - 12 ดังนี้

ตาราง 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร โครงการอาหาร
กลางวัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร โครงการอาหารกลางวัน	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
ด้านความร่วมมือกับชุมชน(X ₁)	1.0000	.6313	.4513	.5325	.1017	.6300	.3163
ด้านการพัฒนาครูหัวหน้า โครงการ (X ₂)		1.0000	.5858	.5332	.0405	.6931	.2102
ด้านบุคลากรโครงการ อาหารกลางวัน (X ₃)			1.0000	.5999	.0267	.5725	.1933
ด้านงบประมาณโครงการ อาหารกลางวัน (X ₄)				1.0000	-.0205	.5962	.1312
ด้านรูปแบบการจัด อาหารกลางวัน (X ₅)					1.0000	.0661	.1179
ด้านการประเมินผล โครงการ อาหารกลางวัน (X ₆)						1.0000	.2032
ผลการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน							1.0000

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการ ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน และด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน มีความสัมพันธ์กับผลการบริหารโครงการอาหารกลางวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1

ปัจจัย	β	SE β	Beta	t
ด้านความร่วมมือกับชุมชน (X ₁)	.2641	.0365	.3075	7.233**
รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน (X ₅)	.0456	.0224	.0866	2.038*

$$R = 0.3278$$

$$R^2 = 0.1075$$

$$F = 30.044^{**}$$

$$C = -0.5885$$

จากตาราง 12 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันนั้น มีเพียง 2 ปัจจัยเท่านั้นที่สามารถร่วมกันส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน และรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ปัจจัยทั้งสองนี้สามารถร่วมกันส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันได้ร้อยละ 10.75 (ค่า $R^2 = .1075$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการกล่าวถึงสาระสำคัญของการวิจัยโดยสรุปทั้งหมดพร้อมทั้งการอภิปรายและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 322 คน หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 322 คน รวมทั้งสิ้น 644 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

เขตการศึกษา 1 ที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน 6 บัณฑิต คือ ความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบการจัดอาหารกลางวันและการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ และรูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนท่าน มีลักษณะเป็นการเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ที่มีต่อบัณฑิตที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา 6 ด้าน คำถามมีทั้งหมด 42 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9288

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามให้ผู้ช่วยราชการการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัด โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเป็นผู้ตอบ กำหนดวันขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 644 คน ได้รับคืนจากการตอบแบบสอบถามทั้งผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 502 คน คิดเป็นร้อยละ 77.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ย เลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการ ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน และด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สรุปผลได้ ดังนี้

ปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน และปัจจัยด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 โดยทั้งสองปัจจัยสามารถร่วมกันอภิปรายผลการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 10.75

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านบุคลากร โครงการอาหารกลางวันมีความสำคัญ เพราะผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจนโยบาย เป้าหมาย และวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน จึงสามารถมอบหมายหน้าที่ให้หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันทำตามวัตถุประสงค์ นักเรียนได้รับประทาน

อาหารกลางวันถูกหลักโภชนาการ ร่างกายสมบูรณ์ ลดภาวะทุพโภชนาการเด็กวัยเรียนได้ ส่ง
ผลต่อการเรียนทำให้มีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์
(2522 : 316 - 317) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่พัฒนาคนได้อย่างเหมาะสมจะเป็นผู้ที่
มีความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน และรู้จักปรับปรุงงานอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่พอใจแก่ครูอาจารย์
สำหรับ ประยงค์ จินดาวงศ์ (2531 : 94) มีความคิดเห็นด้านบุคลากรโครงการอาหาร
กลางวันว่า การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนจำเป็นต้องที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคคลที่
เกี่ยวข้อง จัดอาหารให้นักเรียน คือ อาหารกลางวันที่โรงเรียน 1 มื้อ เพื่อบรรเทาความ
หิวโหยและเพื่อส่งเสริมสุขภาพและภาวะโภชนาการที่ดีแก่นักเรียน โดยการจัดอาหารที่มีคุณค่า
ทางโภชนาการ สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาลอย่างเพียงพอ

2. ปัจจัยด้านการพัฒนาครูหัวหน้าโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนและ
พัฒนาครูให้มีความรู้ พร้อมทั้งจะดำเนินการแบ่งงานมอบหมาย ตลอดจนอธิบายให้กับครูทุกฝ่าย
เข้าใจหน้าที่ของตน ให้คำปรึกษาแนะนำ จัดให้มีการตรวจตรา ควบคุมและศึกษาดูงานของ
โรงเรียนอื่น ๆ (ธีรวิศ ประทุมพรรัตน์. 2526 : 62-64) การพัฒนาครูกับเป้าหมายหรือ
วัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวันเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อ
เจตคติ ค่านิยม และโครงสร้าง สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับความเป็นไป การฝึกอบรม
และพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่าง
ต่อเนื่อง และจริงจัง ช่วยให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่
รับผิดชอบ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527 : คำนำ)

3. ปัจจัยด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณที่ทางโรงเรียนได้
รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสามารถจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์
เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เงินอีกส่วนหนึ่งนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้จ่ายในโครงการอาหาร
กลางวัน โรงเรียนควรจำหน่ายอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ไม่หวังผลกำไร อาจหาเงิน
จากทางอื่นสนับสนุนทุนในการจัดอาหารกลางวัน

งบประมาณที่จะดำเนินการจัดอาหารที่คุณภาพนั้น ประมาณ 5 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งจะ

ทำให้เกิดความคล่องตัวมาก สามารถทำได้หลายรูปแบบเป็นการลดภาระครูอาจารย์ในกิจกรรมนี้ แต่เงินจำนวนดังกล่าวเป็นจำนวนมหาศาล คือ ประมาณ 7,000 ล้านบาทต่อปี ถ้าสนับสนุนนักเรียนประถมศึกษาทุกคนประมาณ 6 ล้านคน หรือประมาณ 2,000 ล้านบาท สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ขาดแคลนจริงโดยพิจารณา 3 บาทต่อคนต่อวัน เฉพาะในกลุ่มขาดแคลน (ร้อยละ 30 ของทั้งหมด) จะเป็นเงินงบประมาณ 1,300 ล้านบาท ต่อปี (เดิม แยม์เสมอ. 2534 : 7)

4. ด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารโครงการอาหารกลางวันควรดำเนินการคู่ไปกับการปฏิบัติงานของอำเภอ และจังหวัด เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานช่วยเหลือสนับสนุน แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น สำหรับหลักในการประเมินผลนั้น ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2529 : 86) กล่าวว่าควรพิจารณาความอดุสาหะในการทำงาน ผลงาน ปริมาณงาน และความรับผิดชอบความร่วมมือในการทำงาน การให้ความร่วมมือกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ตลอดจนการประเมินความประพฤติส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่พิจารณาถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ในโรงเรียนนอกโรงเรียนของผู้บริหาร

5. ปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชนส่งผลการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 มากที่สุด เพราะถ้าโรงเรียนประถมศึกษา ได้รับความร่วมมือกับชุมชนโครงการอาหารกลางวันจะประสบผลสำเร็จ แต่โรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากมีปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือกับชุมชน

ดาวเรือง รัตนิน (2518 : 86) เสนอแนะว่าการจัดอาหารกลางวันดำเนินการไปด้วยดี โรงเรียนควรจัดการประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการดำเนินงาน การร่วมมือกับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ทั้งในด้านการบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการประกอบอาหาร ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนดำเนินการไปด้วยดี และยังเป็น การให้ความรู้ด้านโภชนาการกับชุมชนอีกด้วย สูดใจ จรุงจิตต์ (2520 : 15) พบว่า ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความร่วมมือ เพราะไม่เห็นประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวัน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจหลักการและนโยบายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน

จะได้มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผาสุข อุตัย (2533 : 74) กล่าวว่า การที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน และประชาชน นั้นมีสาเหตุมาจากฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ต้องออกไปรับจ้างหรือไปประกอบอาชีพต่างกัน จึงไม่มีเวลาที่ดูแลบุตร อย่างไรก็ตาม นิโรธ งามสิน (2527 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบงานที่ดีย่อมประสบผลสำเร็จในงานนั้น ๆ ซึ่งธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ (2526 : 62 - 64) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันให้พัฒนาเจริญก้าวหน้า บุญเลิศ เสนิงค์ ณ ออยุธยา (2527 : 145) มีความคิดเห็นเหมือนกันในด้านความร่วมมือว่าการวางแผนการบริหารโครงการอาหารกลางวัน พบว่า ยังขาดข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน การประชาสัมพันธ์และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการน้อยมากจึงควรปรับปรุงเพื่อส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน นอกจากนี้ การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของครูในโรงเรียนทุกคน ซึ่งจำนวนครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ (วณิ ฤกษ์ศรีรัตน์. 2533 : 131)

6. ปัจจัยด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ซึ่งปัจจัยด้านนี้ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ การจัดอาหารกลางวันดีเด่นโดยผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณารูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพและขนาดของแต่ละโรงเรียน การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้นจัดทำโดยมีครูหัวหน้าโครงการเป็นผู้รับผิดชอบ นับว่าโรงเรียนดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 35 - 38) โรงเรียนประถมศึกษาจะจัดรูปแบบอาหารกลางวันอย่างไรนั้น นักเรียนควรจะมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่ม ๆ มีการแบ่งหน้าที่และหมุนเวียนกันทำงานโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนได้ฝึกงานทุกอย่าง เพื่อจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และยังนำความรู้ไปเผยแพร่ให้ผู้ปกครองทราบและปฏิบัติตามเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของนักเรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงสอดคล้องกับกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพคือวิชาชีพช่างบ้าน และ
ยังให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานอีกด้วย (พรทิพย์ ชัยชนะ. 2529 : 119) การจัด
อาหารกลางวัน รูปแบบใดนั้นโรงเรียนควรคำนึงถึงสภาพขนาดของโรงเรียน เพื่อสอดคล้อง
กับความต้องการของท้องถิ่น จึงจะเกิดประโยชน์กับนักเรียน โรงเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์
ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน สำหรับในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 รูปแบบที่จัดเป็นแบบอาหารจานเดียว ซึ่งสอดคล้อง
กับการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 9 (เพ็ญศรี
ลักษณะงาม. 2527 : 91)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัย ที่ส่งผลต่อการบริหาร
โครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขต
การศึกษา 1 ตามความคิดของผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าโครงการ ปัจจัยด้านการพัฒนา
ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ
โครงการอาหารกลางวัน และการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ไม่มีความสัมพันธ์กับ
การบริหารโครงการอาหารกลางวัน แต่มีใช้ว่าปัจจัยทุกด้านนั้นไม่มีความสำคัญที่จะช่วยให้การ
บริหารโครงการอาหารกลางวัน ประสบผลสำเร็จ แต่สภาพโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 นั้น ต้องคำนึงปัจจัยถึงด้านร่วมมือกับชุมชนมากที่สุดและ
รูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวัน สำหรับรูปแบบการจัดอาหารกลางวันนั้น โรงเรียน
ส่วนมากคำนึงถึงสภาพความพร้อมของโรงเรียนว่าจะจัดรูปแบบใดคือแบบเพิ่มเติม อาหาร
จานเดียว อาหารชุด และแบบประสม ถ้าทำได้การบริหารโครงการอาหารกลางวันจะประสบ
ความสำเร็จ โรงเรียนได้รับรางวัลโครงการอาหารกลางวันดีเด่น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 คือ ปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน และปัจจัยด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 1 ควรให้ความสำคัญ และความสนใจเพื่อนำไปปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชนนั้นควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 1 ให้ความสำคัญและส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันอย่างมาก การที่โครงการอาหารกลางวันจะได้รับผลสำเร็จจำเป็นที่จะต้องอาศัย ความร่วมมือจากคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ชุมชนได้เสียสละแรงงาน เข้าใจวัตถุประสงค์โครงการอาหารกลางวัน ตลอดจนได้ช่วยเหลือ ด้านการเงิน วัสดุต่าง ๆ ที่ใช้ในโครงการอาหารกลางวันนักเรียน มีส่วนช่วยในการจัดทำอาหารโดยใช้แนวทางการปฏิบัติงานของคู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เพื่อเกิดประโยชน์ด้านโภชนาการของนักเรียน และยังมีความสัมพันธ์กับกลุ่มวิชาต่าง ๆ ที่เรียนในระดับประถมศึกษา

ดังนั้นการที่จะเกิดความร่วมมือกับชุมชนของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารเป็นตัวจักรที่สำคัญในการที่จะประสานงาน ประชุมชี้แจงนโยบายให้ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทราบ หรือใช้เอกสารต่าง ๆ เผยแพร่ ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์กับชุมชนจะช่วยให้การบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านความร่วมมือกับชุมชนประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1 ขาดการร่วมมือด้านการเสียสละเวลา แรงงาน มาช่วยงานโครงการอาหารกลางวัน เพราะเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ อาทิ เช่น รับราชการ รับจ้าง ฯลฯ ไม่มีเวลา แรงงาน ที่จะช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารจึงควรใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ที่จะให้ได้มาซึ่ง

ความร่วมมือกับชุมชน นำมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้น

2. ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนด 4 รูปแบบ คือรูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารชุด และรูปแบบแบบประสม เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ประสบความสำเร็จได้ถ้าคำนึงถึงรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่สำหรับในเขตการศึกษา 1 จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลการจัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น จัดรูปแบบอาหารจานเดียว และการจัดโครงการอาหารกลางวัน มุ่งเน้นด้านคุณค่าทางโภชนาการมากที่สุด ซึ่งตรงกับความมุ่งหมายของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้ จัดโดยคำนึงถึงนักเรียนที่ยากจนให้ได้รับประทานอาหาร ทำให้นักเรียนประถมศึกษา ไม่ขาดแคลนอาหารกลางวัน การพัฒนาของสมองในวัยเด็กไม่บกพร่องมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างดียิ่ง

โรงเรียนประถมศึกษาจึงควรจัดรูปแบบอาหารกลางวัน ตามผลการวิจัยที่เสนอแนะ โดยสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และคำนึงถึงการจัดโดยมุ่งเน้นด้านโภชนาการช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน ดังนั้นผู้บริหารควรคำนึงถึงปัจจัยด้านความร่วมมือกับชุมชน และรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ซึ่งปัจจัยทั้งสองด้านส่งผลการบริหารโครงการอาหารกลางวันมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1 ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 2 ปัจจัย คือ ด้านความร่วมมือกับชุมชน และด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ไปทำการวิจัยกับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา

อื่น ๆ เพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการศึกษามาเปรียบเทียบกับผลวิจัยนี้ สามารถนำไปปรับปรุงการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสนับสนุนส่งเสริมโดยจัดตั้งพระราชบัญญัติกองทุนโครงการอาหารกลางวัน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด

3. ควรศึกษาปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากรรมการประถมศึกษาอำเภอ เพราะเป็นหน่วยงานที่รู้ข้อมูลปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยเสนอหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนประถมศึกษาต่อไป

4. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ผ่านการประเมินโรงเรียนโครงการอาหารกลางวันดีเด่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กิตติ ชันธมิตร. "โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราช
สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี," ใน เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่องก้าวใหม่
ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย, 2534. หน้า 3. กรุงเทพฯ : สถาบัน
วิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

เกรียงศักดิ์ ยุทธโยธา. "โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวจริงหรือ," สารพัฒนาหลักสูตร
34. มกราคม 2528.

ไกรสิทธิ์ ตันศิริวัณท์ และคนอื่น ๆ. "ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการอาหาร
กลางวันเพื่อเด็กไทยในอนาคต," ใน เอกสารการสัมมนาทางวิชาการทางวิชาการ
เรื่องก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย. 2534. หน้า 8.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

เข็มพร วิรุณราพันธ์. "โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่สนับสนุนโดยมูลนิธิเพื่อการ
พัฒนาเด็ก," ใน เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ก้าวใหม่ของโครงการ
อาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย 2534. หน้า 4. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโภชนาการ
มหาวิทยาลัยมหิดล. 2534.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การประเมินโครงการอาหารกลางวัน
ปี 2524. กรุงเทพฯ : ศุภสมาคมพรวัว. 2525.

_____. การประเมินโครงการอาหารกลางวันปี 2525. กรุงเทพฯ : ศุภสมาคมพรวัว,
2526.

_____. การเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : ศุภสมาคมพรวัว, 2527.

_____. คู่มือการบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : เรื่องแสงการพิมพ์.
2528.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2528.

_____. คู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2530.

_____. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : 2534.

เฉลิม บุณธรรมเจริญ. บรรยายพิเศษเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน, วารสารประชา

ศึกษา 34. 26; กันยายน 2527.

ดาวเรือง รัตนะ. งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคกลาง. ปริชญานีพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

ดุริ จำปาทอง. รายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวันในรอบปี

งบประมาณ 2533. หน้า 19, 23. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา

ศึกษาแห่งชาติ, 2533.

เต็ม แยมเสมอ. "การอภิปรายรายกลุ่มก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย,"

ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อ

เด็กไทย 2534. หน้า 7. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัย

มหิดล, 2534.

ธีรวิดิ ประทุมพรรัตน์. การบริหารการศึกษา. สงขลา : ภาควิชาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

นิโรธ งามมัน. การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตามความต้องการของครูในโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2. ปริชญานีพันธ์ กศ.ม.

สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529. บทคัดย่อ.

บทสรุป. เรื่อง การดำเนินงานโครงการควบคุมภาวะทุพโภชนาการในเด็กนักเรียนโรงเรียน

ประถมศึกษา อำเภอไทรน้อย จังหวัดหนองคาย. สำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดหนองคาย, 2534.

- บุญเลิศ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
เขตการศึกษา 1. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน, 2527. อัดสำเนา.
- ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2529.
- ประยงค์ จินดาวงศ์. สรุปการอภิปรายก้าวหน้าของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย
2534. หน้า 6. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
- ผาสุข อภัย. การประเมินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาบริเวณชายแดน
ไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2533. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ ชัยชนะ. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาบนเกาะชายฝั่ง
ทะเลตะวันออก. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน, 2529. อัดสำเนา.
- เพ็ญศรี ลักษณะงาม. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการ
อาหารกลางวันของโรงเรียน เขตการศึกษา 9. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- มหิดล, มหาวิทยาลัย. ก้าวหน้าของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยโภชนาการ, 2534.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์. 2530.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2531.
- วณิ ฤกษ์ศรีรัตน์. รายงานการศึกษาวิเคราะห์สภาพการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

วิทยาลัย สาขาสังคมศาสตร์. สรุปผลการวิจัย ประเมินผลของคณะสาธารณสุขศาสตร์.

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ศรีสวัสดิ์ วิชัย. "ตีแผ่หน้า : โครงการอาหารกลางวัน," ไทยรัฐ. 19 ตุลาคม 2534.

หน้า 5.

ศิริพร ยงพานิชกุล. "โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยองค์การ

Catholic Relief Serviced," ใน เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ

เรื่อง ก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย 2534. หน้า 4.

สมบูรณ์ แก้วมาก. การศึกษาค้นคว้าการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. ถ่ายเอกสาร.

สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

สายสุรี จุติกุล. "บทสรุปพิธีเปิดการประชุมโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กไทย," ใน

เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ก้าวใหม่ของโครงการอาหารกลางวันเพื่อ

เด็กไทย 2534. หน้า 1. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล,

2534.

สมาคมแห่งประเทศไทยและสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น. 2522. "สรุปการสัมมนาเรื่องอาหาร

กลางวัน," โภชนาการ. 13 (2) : 112 - 122.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา

ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1 - 15 กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2527.

สุจินดา ผ่องอักษร. รายงานผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวันใน

โรงเรียนที่ขาดแคลน. หน้า 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถม

ศึกษาแห่งชาติ, 2534.

สุพิชญา อีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2.

สมุทรปราการ : ชนิษฐการพิมพ์, 2522.

- สุรรัตน์ ต. สุวรรณ. "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน," ใน
เอกสารการสัมมนา ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบ 2534. หน้า 6. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- สุดใจ จรุงจิตต์. การศึกษาอุปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัดบริหารอาหารกลางวันสมบูรณ์แบบ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อัดสำเนา.
- อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์. ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2521. อัดสำเนา.
- Borgman. N. Diane Gunter. "Administration of School Lunch Programs
for Small, Medium and Large Schools," Dissertation Abstracts
International. 44 (18) : January, 1983.
- Campbell. Ronald F. and others. Introduction to Education
Administration. 5 th ed. Boston : Allyn and Bacon, 1977.
- Hera - May. J.A.O. "School Feeding Under and Applied Nutrition,"
Note and Reviews. 9 : 108 - 111; September and October
1968.
- Krejcie. Robert V and Daryle W. Morgan. "Determining sample Size
for Research Activities," Journal of Education and
Psychological Measurement. 30 : 607 - 610, 1970.
- Sandstrom, Marvin M. "School Lunches," In food. Washington
D.C. : The United States Government Printing Office, 1959.
- Sutter. Sally A., D.Ed. "Effects of In - service Program on
Nutrition Attitudes and the Teaching of Nutrition by
Elementary Teachers," Dissertation Abstracts International.
44 : 6590 - A; October, 1978.
- Terry, George R. Principles of Management. Homewood, III :
Richard D. Irwin. Inc. 1977.

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายภูฏล กระจาย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาคหกรรมศาสตร์
คณะวิทยาศาสตร์ มศว ประสานมิตร
2. นางครูณี จำปาทอง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานการประถมศึกษา
ระดับ 5 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. นางอำนวย ทองย้อย ศึกษาพิเศษ ระดับ 9 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. นางชลิตา ศรีทอง ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพระประแดง
5. นางสาวสุคนธ์ ศิริพัลลภ อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียนชุมชนบ้านระกาศ
อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/1596

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

24 เมษายน 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ท่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางอัญชลี โกพลรัตน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.สุดา ทัพสุวรรณ ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์น้อย กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้อย่างดีและขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมพร บัวทอง

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ทม 1007/2152

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 สิงหาคม 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 ทุกจังหวัด

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางอัญชลี โกพลรัตน์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์ จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.สุดา ทัพสุวรรณ

ประธาน

รศ.ดร.สมสรวงษ์ วงษ์น้อย

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความ
ร่วมมือจากโรงเรียนในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยให้ผู้บริหารและครูหัวหน้า
โครงการ ตอบแบบสอบถามในระหว่างเดือนสิงหาคม 2535 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมพร บัวทอง

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถาม

เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1"

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การที่ผู้บริหารระดับต่าง ๆ จะ
ต้องดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนตามขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด เพื่อแก้ปัญหาโภชนาการของนักเรียนประถมศึกษาและสามารถให้
นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ทั้งปริมาณ
และคุณภาพ

2. ผลการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ผลการดำเนินงานโครงการ
อาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดย
พัฒนาตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง องค์ประกอบที่ส่งผล
ต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในที่นี้จะศึกษา

3.1 ความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนระหว่างหน่วยงาน
ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง นักเรียน ศิษย์เก่า บริษัทและ

ห้างร้าน ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.2 การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่จะทำให้ทราบปัญหาและความต้องการ เพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์

3.3 บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย

3.3.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการ ครูผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

3.3.2 หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 โดยโรงเรียนแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน

3.4 งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง เงินที่นำมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดสรรให้กับโรงเรียนหรือแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ เงินงบประมาณ เงินบริจาค และเงินรายได้

3.5 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน หมายถึง การจัดอาหารกลางวันซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนด 4 รูปแบบ คือ รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารชุด และรูปแบบประสม

3.6 การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินโครงการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจการประเมินผลประกอบด้วย การนิเทศ ติดตามผล และรายงานผล ซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อติดตามให้คำแนะนำสร้างขวัญ กำลังใจในการทำงาน

ต่อโรงเรียนประถมศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 และจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยมีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง หน่วยงานบริหารการประถมศึกษา ระดับจังหวัด เขตการศึกษา 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีฐานะเทียบเท่ากองและมีอำนาจหน้าที่ภายในจังหวัด

6. เขตการศึกษา 1 หมายถึง พื้นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม นครบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันในปัจจุบันด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และรูปแบบการจัดอาหารกลางวันโรงเรียนของท่าน

โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริง

ก. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของท่าน

☐ ผู้บริหารโรงเรียน

☐ หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

ข. รูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวันของท่าน

1. โรงเรียนของท่านจัดอาหารกลางวันตามหลักรูปแบบ

☐ ก. รูปแบบเพิ่มเติม

☐ ข. รูปแบบอาหารจานเดียว

☐ ค. รูปแบบอาหารชุด

☐ ง. รูปแบบประสม

2. โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันประเภท

☐ ก. ประเภทที่ 1 คือ โรงเรียนอยู่ในชุมชนหนาแน่นนักเรียน

ส่วนมากไม่ขาดแคลน

☐ ข. ประเภทที่ 2 คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมอาชีพพื้นฐาน

☐ ค. ประเภทที่ 3 คือ โรงเรียนอยู่ในสภาพไม่เอื้อต่อการเกษตร

3. จำนวนนักเรียนในโรงเรียน

- ☐ ก. ไม่เกิน 60 คน
- ☐ ข. 61 - 120 คน
- ☐ ค. 121 - 300 คน
- ☐ ง. 301 - 720 คน
- ☐ จ. 721 คนขึ้นไป

4. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนยึดหลัก

- ☐ ก. หวังผลกำไร
- ☐ ข. มุ่งคุณค่าทางโภชนาการ
- ☐ ค. เพื่อประโยชน์ด้านการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ
- ☐ ง. ช่วยเหลือนักเรียนยากจนได้รับประทานอาหาร

5. โรงเรียนเคยได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนเข้าประกวดโครงการอาหารกลางวัน

- ☐ ก. เคย
- ☐ ข. ไม่เคย
- ☐ ค. กำลังดำเนินการ

6. โรงเรียนเคยได้รับรางวัลการจัดโครงการอาหารกลางวันดีเด่น

- ☐ ก. เคย
- ☐ ข. ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน

แบบสอบถามตอนนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโครงการอาหารกลางวัน

ขอให้พิจารณาว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติหรือมีการปฏิบัติตามข้อความนั้น ๆ มากน้อย

เพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย / ในช่องต่าง ๆ ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติที่สุด

ข้อ ที่	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	<u>ความร่วมมือกับชุมชน</u>						
1	โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงนโยบายโครงการ อาหารกลางวันให้ผู้ปกครองทราบ	...	...	...	...	...	[]
2	ชุมชนได้เสียสละแรงงานจัดทำโครงการ อาหารกลางวัน	...	...	...	...	...	[]
3	โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์จากบริษัท ห้างร้าน	...	...	...	...	...	[]
4	โรงเรียนจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการอาหารกลางวันว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ	...	...	...	...	...	[]
5	สภช. ควรสนับสนุนส่งเสริมโครงการอาหาร กลางวันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	...	...	...	...	...	[]
6	เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอให้ความร่วมมือกับ โรงเรียนในการประเมินผลภาวะโภชนาการของ นักเรียน	...	...	...	...	...	[]
7	โรงเรียนได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด โครงการอาหารกลางวันจากผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองสละเวลามาช่วยตักและแจกอาหาร ...	...	...	...	...	...	[]

ข้อ ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน	มาก		ปาน		น้อย	สำหรับ
		ที่	มาก		น้อย		
		สุด	กลาง	ที่	ที่สุด	ผู้วิจัย	
		5	4	3	2	1	
8	นักเรียนใช้บริการอาหารกลางวันมากน้อยเพียงใด	...	...		...	...	[]
9	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำอาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]
	<u>การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน</u>						
1	สพจ. จัดอบรมให้มีความรู้เรื่องการดำเนินงาน						
	โครงการอาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]
2	ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันเข้าใจ						
	วัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]
3	สพจ. ให้ครูไปดูงานโรงเรียนที่จัดโครงการ						
	อาหารกลางวันดีเด่น	...	...		...	...	[]
4	ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ใจกว้าง						
	ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น .	...	...		...	...	[]
5	ปลายภาคเรียนหัวหน้าโครงการจัดให้มีการ						
	ประเมินผลการปฏิบัติงาน	...	...		...	...	[]
6	ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เข้าใจ						
	กิจกรรมการเรียนการสอนโครงการ						
	อาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]
7	โรงเรียนสนับสนุนเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ						
	โครงการอาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]

ข้อ ที่	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน	มาก ที่สุด	มาก กลาง	ปาน กลาง	น้อย ที่สุด	น้อย สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1
	<u>บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน</u>					
1	ผู้บริหารเข้าใจนโยบาย เป้าหมาย และวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน.....	...	...	...	...	[]
2	ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ให้ครูทำงานตามความรู้ และความสามารถ	...	...	...	...	[]
3	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน ทำให้ครู มีภาระงานมากขึ้น	...	...	...	...	[]
4	ครูส่วนใหญ่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ...	...	...	...	...	[]
5	มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชา ทราบสม่ำเสมอ	...	...	...	...	[]
6	ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันควรมีความรู้ ด้านคหกรรมศาสตร์	...	...	...	...	[]
7	ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันต้องเสียสละ เวลา	...	...	...	...	[]
8	ครูหัวหน้าโครงการได้รับปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ให้เหมาะสม กับสภาพของโรงเรียน	...	...	...	...	[]

ข้อ ที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย ที่สุด	น้อย ที่สุด	สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	<u>งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน</u>						
1	โรงเรียนส่งเสริมครูให้มีความรู้เรื่องการเบิก จ่ายเงิน	...	...	...	...	...	[]
2	สพข. จัดสรรเงินทุนหมุนเวียนให้โรงเรียน เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ..	...	...	...	...	...	[]
3	การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย โครงการอาหาร กลางวันสิ้นเปลืองเวลาในการจัดทำบัญชี	...	...	...	...	...	[]
4	มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในโครงการ อาหารกลางวันทุกปีตามความจำเป็น	...	...	...	...	...	[]
5	โรงเรียนจัดระบบการบริหาร การรับ การจ่าย เงินและวัสดุอุปกรณ์คลังตัวและถูกระเบียบ	...	...	...	...	...	[]
6	โรงเรียนนำรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การเกษตรมาใช้ในโครงการ	...	...	...	...	...	[]
7	เอกสารการเงินโครงการอาหารกลางวัน จัดทำ เป็นปัจจุบัน	...	...	...	...	...	[]
8	เงินโครงการอาหารกลางวันได้รับความช่วยเหลือ จากมูลนิธิและธนาคารต่าง ๆ	...	...	...	...	...	[]
9	ทุกเดือนผู้บริหารตรวจสอบทะเบียนคุมเงิน	...	...	...	...	...	[]

ข้อ ที่	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโครงการ อาหารกลางวัน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย ที่สุด	น้อย ที่สุด	สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	<u>การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน</u>						
1	สพจ. มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]
2	การประเมินผลสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมาย	...	...		...	...	[]
3	ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินผล	...	...		...	...	[]
4	โรงเรียนรายงานผลการประเมินให้ สบอ. ทราบ ตามระยะเวลาที่กำหนด	...	...		...	...	[]
5	ศึกษานิเทศก์มีส่วนช่วยแนะนำปรับปรุง สนับสนุน โครงการอาหารกลางวัน	...	...		...	...	[]
6	ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมใน ประเมินผล	...	...		...	...	[]
7	การนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหาร โครงการอาหารกลางวันกระทำสม่ำเสมอ	...	...		...	...	[]
8	มีการประเมินผลโครงการอาหารกลางวันปลายปี การศึกษา	...	...		...	...	[]
9	โรงเรียนได้นำผลการประเมินมาแก้ไข และปรับปรุง	...	...		...	...	[]

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนครั้งนี้

อัญชลี โกพลรัตน์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางอัญชลี โกพลรัตน์

เกิดวันที่ 5 เดือน มิถุนายน พุทธศักราช 2493

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 46 หมู่ 7 ตำบลบางพิง อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ 10130

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 46 หมู่ 7 ตำบลบางพิง อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ 10130

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดแหลม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

พระประแดง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2508 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวิสุทธิกษัตริ์

พ.ศ.2512 สำเร็จการศึกษาชั้น ป.กศ.ต้น จากวิทยาลัยครูบ้าน

สมเด็จพระยา

พ.ศ.2513 สำเร็จการศึกษาชั้น ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต

พ.ศ.2517 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ.2535 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหาร

การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2514 ครูตรีโรงเรียนวัดบางโจลงใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- พ.ศ.2521 ครู 3 โรงเรียนวัดครุฑนอก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
- พ.ศ.2522 ครูใหญ่ระดับ 4 โรงเรียนวัดแหลม อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ
- พ.ศ.2525 ครูใหญ่ ระดับ 5 โรงเรียนวัดแหลม อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ
- พ.ศ.2526 อาจารย์ใหญ่ ระดับ 5 โรงเรียนวัดแหลม
- พ.ศ.2528 อาจารย์ใหญ่ ระดับ 6 โรงเรียนวัดแหลม
- พ.ศ.2535 อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียนวัดแหลม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

บทคัดย่อ

ของ

อัญชลี โกพลรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2536

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 6 จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง 644 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ที่ส่งผลต่อบัณฑิตในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน 6 ด้าน คือ ความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบโครงการอาหารกลางวัน และการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยหาค่าร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Stepwise Multiple Regression

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 6 ปัจจัย มีเพียง 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน และด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน สามารถทำนายระดับผลการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ร้อยละ 10.75 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาศัยผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

FACTORS EFFECTING THE SCHOOL LUNCH PROGRAMME ADMINISTRATION OF
PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PROVINCIAL PRIMARY
EDUCATION IN EDUCATIONAL REGION I

AN ABSTRACT

BY

ANCHALEE GOPRONRAT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University

March 1993

Abstract

The purpose of this research was to investigate the variables influencing the management of school lunch programs as perceived by school administrators and school lunch program supervisors of primary schools in Education Region 1.

The sample consisted of 644 school administrators and school lunch program supervisors selected from primary schools in 6 provinces, all of which were in Education Region 1. The instrument utilized in the data collection was a questionnaire which was devised to measure six variables; community cooperation, training of school lunch supervisors, staff development of school lunch programs, budget, modes, and evaluation of school lunch programs. The statistics employed in the data analyses included percentage, arithmetic mean, standard deviation and stepwise multiple regression.

It was found that among the six variables, only two were perceived by school administrators and school lunch supervisors as significant factors influencing school lunch programs. They were the community cooperation and the modes of school lunch programs, which in combination possessed the predictive ability of 10.75 percent. A number of recommendations, based on the findings, were prescribed by the researcher for school administrators.